

ALEVİLİK ARAŐTIRMALARI DERGİSİ

The Journal of Alevi Studies

HAKEMLİ DERGİ

Kış/Winter 2018, Sayı/Issue 16

6 ayda bir yayımlanır - Ücretsizdir.

ISSN 2146-4421

Ankara, Aralık - 2018

**AFYONKARAHİSAR (KARAHİSAR-I SÂHİB)'DA BİR
ALEVİ-BEKTAŞI İNANÇ MERKEZİ:
MERDAN DEDE TEKKESİ**
*AN ALEVİ-BEKTASHI BELIEF CENTER IN
AFYONKARAHİSAR (KARAHİSAR-I SÂHİB):
MERDAN DEDE LODGE*

Coşkun KÖKEL¹ şî inancı adına en önemli orijinal örnekleri bünyesinde toplamıştır.

ÖZ

Afyonkarahisar ve çevresi yüzlerce yıl boyunca Alevi-Bektaşî inancının kurumsallaşmış ve temsil edildiği bir bölgedir. 13. yüzyıldan başlayarak yörede Alevi-Bektaşî inancı; dervişler, tekkeler ve inanç-dede ocakları üzerinden organize olmaya başlamıştır. Bölgenin farklı noktalarında Alevi-Bektaşî inançlı topluluklar yaşam merkezleri oluşturmuş, nüfussal zemine bağlı olarak Alevi-Bektaşî inanç merkezleri de varlık göstermiştir.

Afyonkarahisar bölgesinde yüzlerce yıl boyunca varlığını koruyarak devam ettiren Alevi-Bektaşî inancı, tarihsel-geleneksel yapısını muhafaza etmiş ve Alevi-Bektaşî

Karahisar-ı sâhib sancağına adını veren merkez kazanın Deper köyünde yer alan Merdan Dede Tekkesi de önemli bir Alevi-Bektaşî inanç merkezi olup yüzlerce yıl boyunca Karahisar-ı sâhib sancağında inançsal bir merkez olarak varlık göstermiştir. Mevcut metinde özellikle yazılı kaynaklardaki veriler üzerinden Merdan Dede Tekkesi hakkında detaylı bilgiler analiz edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Alevilik-Bektaşîlik, Hacı Bektaş Veli, Karahisar-ı sâhib, Afyonkarahisar, İnanç-Dede Ocağı, Tekke, Deper Köyü, Merdan Dede Tekkesi.

ABSTRACT

Afyonkarahisar and its surroundings has been a region in where Alevi-Bektashi belief was institutionalized and represented. Alevi-Bektashi belief started to be organized by dervishes, lodges and faith-dede associations since 13th century in the region.

Makale geliş tarihi: 14.10.2018, Makale kabul tarihi: 26.11.2018
1 Dr. Öğr. Üyesi, Munzur Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Sosyoloji Bölümü, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-8698-6178>.

Alevi-Bektashi faith communities has created living centers in different points of the region and Alevi-Bektashi belief centers also presented depending on the population.

Alevi-Bektashi belief that has been continued its own existence in Afyonkarahisar region has preserved its historical and traditional structure and collected the most important and original samples in the name of Alevi-Bektashi belief in its structure.

Mercan Dede Lodge, which named after the Karahisar-ı sâhib sanjak and located in the Deper village of the central district, is an important Alevi-Bektashi belief center and has continued its existence as a belief center in Karahisar-ı sâhib sanjak for hundreds of years. In the recent text detailed information about Mercan Dede Lodge has been analyzed by the data given in the written sources.

Keywords: Alevism-Bektashism, Hacı Bektaş Veli, Karahisar-ı sâhib, Afyonkarahisar, Faith-Dede Association, Lodge, Deper Village, Merdan Dede Lodge.

Tarihsel Süreç ve Afyonkarahisar Çevresinde Alevi-Bektaş İnancının Oluşumu

Tarihteki adıyla Karahisar-ı sâhib olarak anılan Afyonkarahisar yöresi, 13. yüzyıldan itibaren Alevi-Bektaş inancının temellenmeye başladığı bir coğrafyadır. Afyonkarahisar bölgesinde Alevi-Bektaş inancı, yörede 13. yüzyıldan itibaren dinamik bir sıfat kazanan yurtlaşma ve İslamlaşma süreci ile birebir paralel şekilde gelişmiştir (Kökel, 2018:8).

Afyonkarahisar bölgesinde Alevi-Bektaş inancının temellenişi coğrafi açıdan Eskişehir ve Kütahya yörelerini de içine alacak şekilde daha büyük boyutta ele alınmalıdır. Afyonkarahisar'da Alevi-Bektaş inancının örgütlenişi Kütahya ve Eskişehir yörelerindeki oluşum ile iç içedir. Dolayısıyla Afyonkarahisar'da Alevi-Bektaş inancının temellenişi, Doğu Ege-İç Batı Anadolu zemininde bölgesel çapta oluşumlarla gelişme göstermiştir. Bölgesel boyuttaki yapılanmayı Bilecik, Uşak, Isparta, Burdur ve Denizli yörelerini de dahil ederek genişletmek mümkündür. Afyonkarahisar'ı da içine alacak şekilde Doğu Ege-İç Batı Anadolu bölgesinde Alevi-Bektaş inancı, 13. yüzyıldan itibaren organize olmaya başlamıştır (Kökel, 2018:27). Bu sürecin temel belirleyicisi Hacı Bektaş Veli olmuştur. Afyonkarahisar, Eskişehir ve Kütahya aralığı, Hacı Bektaş Veli tarafından stratejik açıdan önemli bir coğrafya olarak görülmüş ve öncelikli zeminlerden biri olarak belirlenmiştir. Bölgenin Hacı Bektaş Veli tarafından öncelikli ve önemli bir bölge olarak görülmesinin en birincil sebebi, Türk-Bizans sınır noktası olmasıdır. Nitekim bölge 13. yüzyılda konar-göçer karakterli bir yaşam-üretim tarzına sahip Türkmen toplulukların yoğunluklu

şekilde varlık gösterdiği ve yurtlaşma sürecine girdiği bir alandır. (Bulduk, 2013:6) Bu sosyo-iktisadi realite, Hacı Bektaş Veli'nin temsil ettiği hareketin, dönemin siyasi ve ekonomik gerçekleriyle ne denli ilintili olduğunu da somut olarak ortaya koymaktadır. Hacı Bektaş Veli, Horasan'da kendisine görev olarak verilen Anadolu'nun "imar-iskan-yurtlaşma" misyonunu, 13. yüzyılda akılsal ve stratejik bir başarı ile uygulamaya koymuştur. Horasan'dan Anadolu'ya intikal eden "imar-iskan-yurtlaşma" paydalı tarihi misyon bizzat Hacı Bektaş Veli tarafından Afyonkarahisar-Eskişehir ve Kütahya üçgeni de dahil Anadolu'nun farklı bölgelerinde uygulamaya konulmuş, desteklenmiştir. Hacı Bektaş Veli, 13. yüzyılda bölgeye giderek adı İslam-Bizans savaşlarında anılan ve 8. yüzyılda şehit olup Eskişehir'in bugün adıyla anılan Seyitgazi ilçesinde türbesi bulunan Seyyid Battal Gazi'nin mezarını ziyaret etmiştir (Gölpınarlı, 1995:70). Bu ziyaret stratejik boyutta olup tarihsel açıdan son derece önem taşımaktadır. Hacı Bektaş Veli'nin seyyid sıfatı taşıyan ve nesli On İki İmamlar'a ve Ehl-i beyt'e ulaşan bir İslam önderinin kabrini ziyaret etmesi tesadüfi bir gelişme değildir. Bu ziyaret bölgede yurtlaşma süreci içerisindeki Türkmen topluluklarına dönük bir mesaj içermektedir. Hacı Bektaş Veli'nin, Seyyid Battal Gazi'nin mezarını ziyaret etmesi çevre coğrafyadaki Türkmen topluluklarına imar-iskan-yurtlaşma sürecini başlatmaları adına kutsal-karizmatik bir merkez üs belirleme girişimidir. Nitekim Seyyid Battal Gazi'nin mezarı, 13. yüzyıldan itibaren türbeye ve devamında yüzyıllara yayılan eklemelerle son derece önemli bir Alevi-Bektaşî inanç merkezine dönüşmüştür. Böylece bölgede yurt tutma mücadelesi veren Türkmen topluluklar, Hacı Bektaş Veli'nin işaret ettiği şekilde Seyyid Battal Gazi Dergahı'nı, inanç-düşün dünyalarının en önemli merkezi olarak kabul etmiştir. Bölge Türkmenleri ile Seyyid Battal Gazi Dergahı arasında oluşan bu inançsal-düşünsel ilişki bağlantılı olarak Eskişehir, Kütahya ve Afyonkarahisar bölgelerine yayılır şekilde imar-iskan faaliyetleri artarak genişlemiştir. Nitekim bölgede 13. yüzyıldan itibaren artarak gelişen imar-iskan sürecine bağlı olarak Eskişehir ve Kütahya arasındaki dağ kitlesi, "Türkmen Dağları" adını almış ve yüzyıllarca bu şekilde anılmıştır (Kökel, 2018:27).

Hacı Bektaş Veli, bölgeyi ziyareti sonrası dervişlerinden iki önemli ismi yöreye göndererek Alevi-Bektaşî inancının temsilciliğini yapmak, inanç-dede ocağı kurmak için görevlendirmiştir. Seyyid Cemal Sultan ve Rasul Baba, Hacı Bektaş Veli halifesi olarak bölgede Alevi-Bektaşî inancı adına önemli faaliyetler gerçekleştirmiştir. Yazılı kaynaklarda verilen bilgilere göre Seyyid Cemal Sultan 13. yüzyılda yaşamış olup Hacı Bektaş Veli'nin dervişi sıfatıyla ilk olarak Kütahya-Altıntaş yöresine gelmiş ardından Afyonkarahisar-İh-

saniye-Döğür beldesi sınırları içerisinde kalan Tökelcik mevkiine geçerek yerleşmiştir² (Gölpınarlı, 1995:79). Günümüzde de Seyyid Cemal Sultan'ın türbesi aynı mevkide bulunmakta olup yörede yerleşik Alevi-Bektaşî inançlı topluluklar için önemli bir ziyaret merkezidir. Bölgede yerleşik Alevi-Bektaşî inançlı topluluklar tarafından Kemal Sultan namıyla da anılan Seyyid Cemal Sultan tarafından kurulan Alevi inanç-dede ocağı, Afyonkarahisar, Eskişehir, Kütahya ve Bilecik yörelerinde ocaklı topluluklara sahiptir. Bölgede popülasyon olarak en büyük Alevi-Bektaşî talip topluluğuna sahip olan Kemal Sultan Ocağı, yöredeki Alevi-Bektaşî inançlı topluluklarca, "Kemallı" ifadesi ile de anılmaktadır.

Yazılı kaynaklarda verilen bilgilere göre Rasul Baba da 13. yüzyılda yaşamış olup Hacı Bektaş Veli'ni halifesi olarak Kütahya-Altıntaş bölgesine gönderilmiş ve Beşkarış köyüne yerleşmiştir. Kaynaklara göre Rasul Baba, Batı Kütahya bölgesinde de Alevi-Bektaşî inancının temellenmesi için çalışmalar gerçekleştirmiştir (Gölpınarlı, 1995:86). Rasul Baba, 13. yüzyılda aynı adla bir köy olan Hisarcık'ta da tekke açarak inançsal hizmetler vermiştir.³ Rasul Baba'nın türbesi Kütahya-Altıntaş-Beşkarış köyü sınırları içerisinde yer almaktadır.⁴

Seyyid Cemal Sultan ve Rasul Baba, Hacı Bektaş Veli tarafından bölgeye gönderildikten sonra da iletişim içerisinde olmuş ve beraber hareket ederek Afyonkarahisar, Kütahya ve Eskişehir bölgelerine yayılır şekilde Doğu Ege-İç Batı Anadolu coğrafyasında Alevi-Bektaşî inancının temellenmesini sağlamıştır.

Kısaca izah edilen tarihi, inançsal ve düşünsel temeller üzerinden Afyonkarahisar bölgesinde Alevi-Bektaşî inancı 13. yüzyıldan itibaren temsil edilmeye başlamıştır. 13. yüzyıla beraber Alevi-Bektaşî inançlı topluluklar, Afyonkarahisar'ın Sandıklı, Şuhut, Sinanpaşa -tarihteki adıyla Sincanlı-, Çay, Bolvadin, İhsaniye ve merkez ilçe gibi farklı noktalarında iskan olarak mekânsal ve kurumsal örgütlenmeler gerçekleştirmiş, tekke-zaviye adıyla anılan inanç merkezleri kurmaya başlamıştır.

2 Tökelcik mevki, Çakırlar olarak da anılmakta olup mevkide bulunan Seyyid Cemal Sultan türbesi, Çakırlar Tekkesi namıyla da bölgede yerleşik Alevi-Bektaşî inançlı topluluklarca anılmaktadır.

3 Hisarcık günümüzde aynı adla Kütahya ilçesine bağlı bir ilçedir.

4 Rasul Baba ile ilintili bir kutsal mekân da Hisarcık ilçe merkezinde bulunmakta olup Şehitler Türbesi adıyla anılmaktadır.

“Nitekim yüzlerce yıl önce kurularak varlıkları günümüze kadar ulaşan veya ulaşmayan yerleşim birimleri şunlardır:

- a. Afyonkarahisar-Sandıklı-Çay Mahallesi-Akdere mevki
- b. Afyonkarahisar-Sandıklı-Selçik köyü
- c. Afyonkarahisar-Sandıklı-Dutağacı köyü
- ç. Afyonkarahisar-Sandıklı-Gökçealan (Mingile) köyü

Sandıklı ilçesinin Kusura köyünde de geçmiş dönemde Alevi-Bektaşî inançlı topluluk yaşarken göç edildiği için günümüzde köyde Alevi-Bektaşî inançlı temsilci kalmamıştır. Kusura köyü kökenli Alevi-Bektaşî topluluk inançsal açıdan asimile olmuştur. Diğer taraftan günümüzde yerleşim birimi vasfını kaybetmiş Sandıklı ilçesine bağlı İsaözü (Esegözü), Saraycık, Soğanlıca (Soğancı) ve Mastanini köylerinde de Alevi-Bektaşî inançlı topluluk geçmiş dönemde yaşamıştır.

- d. Afyonkarahisar-Şuhut-Kayabelen (Bedes) köyü
- e. Afyonkarahisar-Şuhut-Güneytepe (Akin) köyü
- f. Afyonkarahisar-Şuhut-Balçıkhisar köyü
- g. Afyonkarahisar-Şuhut-Tekke köyü
- h. Afyonkarahisar-Şuhut-Bozan köyü
- ı. Afyonkarahisar-Şuhut ilçe merkezi

Şuhut ilçesinin Paşacık (Selevir) ve Kulak köylerinde de geçmiş dönemde Alevi-Bektaşî inançlı topluluk yaşarken göç edildiği için günümüzde iki köyde de Alevi-Bektaşî inançlı temsilci kalmamıştır.

- i. Afyonkarahisar-Sinanpaşa-Akcaşar köyü

Sinanpaşa ilçesinin Eyice ve Başkimse köylerinde de geçmiş dönemde Alevi-Bektaşî inançlı topluluk yaşarken göç edildiği için günümüzde iki köyde de Alevi-Bektaşî inançlı temsilci kalmamıştır.

- j. Afyonkarahisar-İhsaniye-Eskieymir köyü
- k. Afyonkarahisar-İhsaniye-Döğer beldesi

İhsaniye ilçesinin Kadımürsel köyünde de geçmiş dönemde Alevi-Bektaşî inançlı topluluk yaşarken göç edildiği için günümüzde köyde Alevi-Bektaşî inançlı temsilci kalmamıştır.

- l. Afyonkarahisar-İhsaniye-Alanyurt (Bavırdı) köyü
- m. Afyonkarahisar-Çay-Yeşilyurt köyü
- n. Afyonkarahisar-Sultandağı-Yeni mahalle
- o. Afyonkarahisar-Bayat ilçe merkezi

Afyonkarahisar çevresinde oluşan Alevi-Bektaşî inançlı topluluklar farklı inanç-dede ocağı ve süreklere bağlı olup tarihten günümüze geleneksel-tarihsel Alevi-Bektaşî inancı adına son derece orijinal ve otantik bir inançsal evreni bünyelerinde korumuştur. Afyonkarahisar çevresinde etkinliğe sahip inanç dede ocaklarının başında Seyyid Cemal Sultan (Kemal Sultan) Ocağı gelmektedir. Ocağın tarihsel merkezi Afyonkarahisar-İhsaniye-Döğër beldesi-Çakırlar mevkisidir. Seyyid Cemal Sultan (Kemal Sultan) Ocağı'nın Afyonkarahisar-İhsaniye-Döğër beldesinde, Kadımürsel köyünde ve Eskieymir köyünde ocaklı talip toplulukları yerleşiktir. Seyyid Cemal Sultan (Kemal Sultan) Ocağı'nın ayrıca Afyonkarahisar-İscehisar-Alanyurt (Bavırdı) köyünde ve Bayat ilçe merkezinde de ocaklı talip toplulukları yaşamaktadır. Seyyid Cemal Sultan (Kemal Sultan) Ocağı'nın ayrıca Afyonkarahisar-İscehisar-Alanyurt (Bavırdı) köyünde ocaklı dede ailesi de yerleşiktir.

Afyonkarahisar çevresinde etkinlik oluşturmuş bir diğer inanç-dede ocağı Şah Ahmet Veli Sultan Ocağı'dır. Tarihsel merkezi Isparta-Senirkent ilçe merkezi olan Şah Ahmet Veli Sultan Ocağı'nın Afyonkarahisar-Şuhut-Güneytepe (Akin), Kayabelen (Bedeş) ve Bozan köyleri ile Şuhut ilçe merkezinde ocaklı talip toplulukları yaşamaktadır. Şah Ahmet Veli Sultan Ocağı'nın Afyonkarahisar-İhsaniye-Eskieymir köyünde de ocaklı talip ailesi bulunmaktadır.⁵ Afyonkarahisar-Şuhut-Paşacık (Selevir) ve Kulak köylerinde geçmişte yerleşik olan Alevi-Bektaşî inançlı topluluklar da Şah Ahmet Veli Sultan Ocağı talibidir.

Afyonkarahisar çevresinde etkinlik oluşturmuş bir diğer inanç-dede ocağı Veli Baba Ocağı'dır. Tarihsel merkezi Isparta-Senirkent-Uluğbey (İlegöp, İlegüp) köyü olan Veli Baba Ocağı'nın Afyonkarahisar-Sandıklı-Selçik ve Gökçealan (Mingile) köyleri ile Sandıklı ilçe merkezinde ocaklı talip toplulukları yaşamaktadır.

⁵ Afyonkarahisar-İhsaniye-Eskieymir köyünde yerleşik Kul soyadlı aile, Şah Ahmet Veli Sultan Ocağı talibidir.

Afyonkarahisar çevresinde etkinlik oluşturmuş diğer inanç-dede ocağı Şeyh İsmail Dede Ocağı'dır. Şeyh İsmail Dede Ocağı'nın tarihsel merkezi Isparta-Merkez-Yakaören (İlavus) köyüdür. Şeyh İsmail Dede Ocağı'nın Afyonkarahisar-Şuhut-Bozan köyünde ocaklı talipleri yaşamaktadır.⁶

Afyonkarahisar çevresinde etkinlik oluşturmuş diğer inanç-dede ocakları Seyyid Battal Gazi, Tozluoğlu, Çölbüldük ve Yağmuroğlu inanç-dede ocaklarıdır. Seyyid Bat-

6 Yakaören köyü nüfusu Alevi-Bektaşî ve Sünnî inançlı topluluklardan oluşmaktadır. Köydeki nüfusun çoğunluğu Sünnî inançlı olup köyü kuran topluluk, Alevi-Bektaşî inançlı topluluktur. Yakaören köyünde Şeyh İsmail Dede Ocağı ve Aslan Baba Ocağı'na bağlı Alevi-Bektaşî inançlı topluluklar yerleşiktir.

Sözlü bilgilere göre Şeyh İsmail Dede, bölgeye Alevi-Bektaşî inancının temsilciliğini yapmak üzere gelmiş ve Yakaören köyüne yerleşerek adıyla anılan inanç-dede ocağını kurmuştur. Şeyh İsmail Dede Ocağı'nı kuran Şeyh İsmail Dede'nin türbesi Yakaören köyündedir. Şeyh İsmail Dede türbesi, Yakaören-Yukarı mahallede bulunduğu için "Yukarı Tekke" tabiri ile anılmaktadır. Şeyh İsmail Dede türbesinde Şeyh İsmail Dede'ye ait merkat bulunmakta olup türbenin avlusunda Şeyh İsmail Dede'nin "Arap" namıyla anılan hizmetkarına ait bir mezar yer almaktadır.

Şeyh İsmail Dede Ocağı, Hacı Bektaş Veli Dergahı Çelebi koluna bağlıdır. Pençe ve ikrar ritüellerinin temel alındığı Şeyh İsmail Dede Ocağı'nda musahiplik pratiği bulunmamaktadır. Şeyh İsmail Dede Ocağı'nda dedelik sosyal kimlikle devredilmemekte inanç topluluğu içerisinde seçimle belirlenmektedir. Günümüzde Şeyh İsmail Dede Ocağı'nda dedeliği Turan Oduncu Dede yapmakta olup ocaklı talip toplulukları, Isparta-Merkez-Yakaören köyünde, Isparta-Yalvaç-Körküler köyünde, Isparta-Merkez-Çünür mahallesinde ve Isparta il merkezinde yaşamaktadır. İl merkezindeki ocaklı talip toplulukları, il merkezinin yerli nüfusundan olup Şeyh İsmail Dede Ocağı'nın Afyonkarahisar-Şuhut-Bozan köyünde de ocaklı talipleri bulunmaktadır. Bozan köyünde yerleşik Şeyh İsmail Dede Ocağı talibi aile, "Derallar" namıyla tanınmaktadır. Şeyh İsmail Dede Ocağı'ndan Bozan köyüne dedeliğe giden son dede, Bektaş Tekin'dir. Derallar ailesi günümüzde Şah Ahmet Veli Sultan Ocağı'na vekaleten talip olarak bağlanmıştır.

Şeyh İsmail Dede, Isparta-Merkez-Yakaören köylüleri arasında İsmail Dede olarak anılmaktadır.

Isparta-Merkez-Yakaören köyü Aslan Baba Ocağı'nın da merkezidir. Sözlü bilgilere göre Aslan Baba, Şeyh İsmail Dede ile çağdaş olup bölgeye Alevi-Bektaşî inancının temsilciliğini yapmak üzere gelmiş ve Yakaören köyüne yerleşerek adıyla anılan inanç-dede ocağını kurmuştur. Aslan Baba Ocağı'nı kuran Aslan Baba'nın türbesi Yakaören köyündedir. Aslan Baba türbesi, Yakaören-Aşağı mahallede bulunduğu için "Aşağı Tekke" tabiri ile anılmakta olup Aslan Baba türbesinde Aslan Baba'nın dışında eşi, oğlu ve "Arap" namıyla anılan hizmetkarına ait üç merkat daha bulunmaktadır. Türbede Aslan Baba'ya ait olduğuna inanılan taç, hırka, kılıç, çarık ve topuz muhafaza edilmektedir. Türbede ayrıca nişan adı verilen bir nesnede yer almaktadır. Sözlü bilgilere göre nişan, Aslan Baba'ya Hacı Bektaş Veli Dergahı'ndan verilmiş olup gittiği bölgelerde Alevi-Bektaşî dervişi olduğunu ispatlayacak bir simgedir.

Aslan Baba Ocağı, Hacı Bektaş Veli Dergahı Çelebi koluna bağlıdır. Pençe ve ikrar ritüellerinin temel alındığı Aslan Baba Ocağı'nda musahiplik pratiği bulunmamaktadır. Aslan Baba Ocağı'nda dedelik sosyal kimlikle devredilmemekte inanç topluluğu içerisinde seçimle belirlenmektedir. Günümüzde Aslan Baba Ocağı'nda dedeliği Muharrem Köylü Dede yapmakta olup ocaklı talip toplulukları, Isparta-Merkez-Yakaören köyünde, Isparta-Merkez-Aliköy köyünde, Isparta-Merkez-Çünür mahallesinde yaşamaktadır.

Sözlü bilgilere göre Aslan Baba'nın asıl adı Sadık Çelebi'dir.

tal Gazi Ocağı'nın Afyonkarahisar-Çay-Yeşilyurt köyünde ve Afyonkarahisar-Şuhut ilçe merkezinde, Tozluoğlu Ocağı'nın Afyonkarahisar-Sultandağı-Yeni mahallede, Çölbulduk Ocağı'nın Afyonkarahisar-İhsaniye-Eskieymir köyünde ve Afyonkarahisar-Çay-Yeşilyurt köyünde, Yağmuroğlu Ocağı'nın ise Afyonkarahisar-Sultandağı-Yeni mahallede ve Afyonkarahisar-Çay-Yeşilyurt köyünde ocaklı talip toplulukları yaşamaktadır. Diğer taraftan Afyonkarahisar-İhsaniye-Döğer beldesinde ve Afyonkarahisar-Şuhut-Bozan köyünde Hacı Bektaş Veli Dergahı'na bağlı talip toplulukları da yaşamaktadır.⁷

Afyonkarahisar çevresinde etkinlik kurarak geleneksel-tarihsel Alevi-Bektaşî inanç düşün unsurlarını dinamik ve otantik yapısı ile yüzlerce yıl koruyup yaşatan önemli ve öncelikli Alevi-Bektaşî toplulukların başında Erdebil süreklileri gelmektedir.⁸ Erdebil süreklileri Afyonkarahisar bölgesi merkezli olarak Eskişehir, Kütahya ve Manisa illerine bağlı yerleşim birimlerine dağılmış olan Alevi-Bektaşî inançlı bir topluluktur" (Kökel, 2018:9).

Afyonkarahisar çevresinde etkinlik kurmuş bir diğer inanç-dede ocağı Şah İbrahim Veli Ocağı'dır. Şah İbrahim Veli Ocağı taliplerinin yerleşik olduğu yerleşim birimi İscehisar ilçenin Alanyurt (Bavırdı) köyüdür⁹ (Kökel, 2018:142).

7 Afyonkarahisar-Şuhut-Bozan köyünde yerleşik Türkmenler ailesi ile Afyonkarahisar-İhsaniye-Döğer beldesinde yerleşik Burdurlugil, Çakırgil ailesi Hacı Bektaş Veli Dergahı talibidir. Her iki aileye dedeliğe gelen son dedeler, Hasan Dede ve Galip Dede'dir. Afyonkarahisar-Şuhut-Bozan köyünde yerleşik Türkmenler ailesi günümüzde Şah Ahmet Veli Sultan Ocağı'na, Afyonkarahisar-İhsaniye-Döğer beldesinde yerleşik Burdurlugil, Çakırgil ailesi Seyyid Cemal Sultan (Kemal Sultan) Ocağı'na vekaleten talip olarak bağlanmıştır.

8 Erdebilliler, Afyonkarahisar merkezli olarak Eskişehir, Kütahya ve Manisa illerinde etkinliğe sahip diğer Alevi-Bektaşî inançlı toplulukları, "Açık Erkan" ve "Kemallı" ifadeleriyle tanımlamaktadır. Erdebil süreklilerinde inançsal yapı ikrar adı verilen ritüelle başlayan ve musahiplik ve geçme ritüelleriyle devam eden pramidal bir özelliğe sahiptir. Erdebil süreklilerinde ikrar ritüeli ile altılı, musahiplik ritüeli ile on ikili ve geçme ritüeli ile geçmeli statüleri verilmekte olup inançsal yapı kapalılık özelliği göstermektedir. Sürekte ikrar verilmediği sürece sürece dahil olup inançsal statü edinmek mümkün değildir. Sürekte ritüellere bağlı olarak inançsal statüler alınmakta böylece bir denetim ve kontrol sistemi oluşmaktadır. Erdebil süreklileri ayrıca başta cem ibadeti olmak üzere inançsal pratiklerde saçlı-taçlı olarak şekillenen bir oturuş düzenine sahip bulunmaktadır. Sürekliler ikrar ritüeli temelli ve şartlı bir inançsal yapıya ve de saçlı-taçlı oturuş düzenine kendi süreklilerinin sahip olduğunu diğer Alevi-Bektaşî inançlı topluluklarda bu uygulamaların bulunmadığını veya yetersiz olduğunu ifade etmektedir. Bu nedenle Erdebil süreklileri diğer Alevi-Bektaşî inançlı toplulukları "Açık Erkan" veya "Kemallı" tabirleriyle adlandırmaktadır.

9 Afyonkarahisar-İscehisar-Alanyurt köyünde yerleşik Şah İbrahim Veli Ocağı talibi iki aile bulunmaktadır. İki aile de Çorum bölgesinden göç ederek Alanyurt'a yerleşmiştir. Kamberoğlu namıyla tanınan ailesinin soyadı, Kaygısız olup nesli kesilmiştir. İkinci aile ise Haydaroğlu namıyla tanınmakta olup soyadı Ayaz'dır. Yakın tarihe kadar iki ailenin ocak dedeliği için Çorum bölgesinden Arap Ali lakaplı Ali Gazioğlu Dede ve Haydar Dede olarak adı tarafımıza aktarılan dedeler Alanyurt köyüne gelmiştir.

Şah İbrahim Veli Ocağı hakkında genel bilgiler için bkz. Coşkun Kökel, Erdebilliler I, s. 7, 2018, Ankara.

Tarihsel Süreç İçerisinde Afyonkarahisar (Karahisar-ı Sâhib) Bölgesinde Oluşmuş Alevi-Bektaşî İnanç Merkezleri

Afyonkarahisar ve çevresinde Alevi-Bektaşî inancının tarihsel süreç içerisinde kurumsallaşmış temellendiği yörelerin başında Sandıklı gelmektedir. Özellikle Sandıklı ilçe merkezinde ve köylerinde tarih boyunca Alevi-Bektaşî inanç merkezleri etkinliklerini sürdürmüştür. Tarihi kaynaklarda yer alan verilere göre Sandıklı ilçe merkezi önemli bir Alevi-Bektaşî inanç merkezidir. Arşiv belgelerinden tespit edilen bilgilere göre Sandıklı çevresinde Alevi-Bektaşî inancına hizmet vermiş inanç merkezleri; Kulacık Ali, Mürüvvet Baba, Yalıncağ Baba, Şeyh Kavak, Hacım Sultan, Koyun Baba, Mentuş Baba ve Veli Baba tekkeleridir. Adlarını verdiğimiz tekkeler, yüzlerce yıl boyunca Sandıklı çevresinde Alevi-Bektaşî inancına hizmet vermiştir (Kökel, 2018:38).

Afyonkarahisar ve çevresinde Alevi-Bektaşî inancının tarihsel süreç içerisinde kurumsallaşmış temellendiği bir diğer yöre Şuhut'tur. Yazılı kaynaklara göre Şuhut çevresinde Alevi-Bektaşî inancına hizmet vermiş inanç merkezleri; Baba Tekkesi ve Kurd Baba Tekkesi'dir. Adlarını verdiğimiz tekkeler, yüzlerce yıl boyunca Şuhut çevresinde Alevi-Bektaşî inancına hizmet vermiştir (Kökel, 2018:66).

Afyonkarahisar ve çevresinde Alevi-Bektaşî inancının tarihsel süreç içerisinde kurumsallaşmış temellendiği bir diğer yöre Çay'dır. Yazılı kaynaklara göre Çay çevresinde Alevi-Bektaşî inancına hizmet vermiş inanç merkezlerinin başında Sinan Dede Tekkesi gelmektedir. Sinan Dede Tekkesi yüzlerce yıl boyunca Çay çevresinde Alevi-Bektaşî inancına hizmet vermiştir (Kökel, 2018:78).

Afyonkarahisar ve çevresinde Alevi-Bektaşî inancının tarihsel süreç içerisinde kurumsallaşmış temellendiği bir diğer yöre Bolvadin'dir. Yazılı kaynaklara göre Bolvadin çevresinde Alevi-Bektaşî inancına hizmet vermiş inanç merkezlerinin başında Ali Dede Sultan Tekkesi gelmektedir. Ali Dede Sultan Tekkesi yüzlerce yıl boyunca Bolvadin çevresinde Alevi-Bektaşî inancına hizmet vermiştir (Kökel, 2018:76).

Afyonkarahisar ve çevresinde Alevi-Bektaşî inancının tarihsel süreç içerisinde kurumsallaşmış temellendiği bir diğer yöre tarihteki adı Sincanlı olan Sinanpaşa'dır. Yazılı kaynaklara göre Sincanlı çevresinde Alevi-Bektaşî inancına hizmet vermiş inanç merkezlerinin başında Enbiya Budala ve Kâbil Baba Tekkesi gelmektedir. Enbiya Budala ve Kâbil Baba Tekkesi yüzlerce yıl boyunca Sincanlı çevresinde Alevi-Bektaşî inancına hizmet vermiştir (Kökel, 2018:75).

Afyonkarahisar ve çevresinde Alevi-Bektaşî inancının tarihsel süreç içerisinde kurumsallaşmış temellendiği bir diğer yöre İhsaniye ilçesidir. Bugünkü İhsaniye ilçesi, tarihi

kaynaklarda Karahisar-ı sâhib sancağına adını veren merkez kaza ile de ilişkili bir idari yapılanma içerisinde. Özellikle ilçenin Döğër diye anılan yerleşim birimi arşiv verilerine göre Alevi-Bektaşî inancı açısından iki önemli inanç merkezine sahiptir. Döğër, Seyyid Cemal Sultan Ocağı'nın merkezi olmanın yanı sıra Yaylacı Emre Sultan Tekkesi'nin de yer aldığı bir bölgedir¹⁰ (Kökel, 2018:28).

Afyonkarahisar ve çevresinde Alevi-Bektaşî inancının tarihsel süreç içerisinde kurumsallaşmış temellendiği bir diğer yöre Karahisar-ı sâhib sancağına adını veren ve kaynaklarda "kazâ-i Karahisar-ı sâhib" şeklinde geçen merkez ilçe ve çevresidir. Yazılı kaynaklara göre merkez ilçe çevresinde Alevi-Bektaşî inancına hizmet vermiş inanç merkezleri; Şirin Baba ve Mallica Sultan tekkeleridir. Adlarını verdiğimiz tekkeler, yüzlerce yıl boyunca merkez ilçe çevresinde Alevi-Bektaşî inancına hizmet vermiştir (Kökel, 2018:69).

Deper Köyü ve Merdan Dede Tekkesi

Merkez ilçe sınırları içerisinde kalan ve Alevi-Bektaşî inancına hizmet vermiş olan inanç merkezlerinden birisi de Merdan Dede Tekkesi'dir.¹¹ Merdan Dede Tekkesi, Şehrâbâd nahiyesine bağlı Deper köyünde yer almakta olup yöredeki önemli Alevi-Bektaşî inanç merkezlerinden, tekkelerinden biridir.¹² Deper köyü günümüzde Sünnî inançlı toplulukların yaşadığı bir yerleşim birimidir.¹³ Deper köyü tarihi süreçte tekke-tasavvuf kültürünün yoğunluk gösterdiği bir yerleşim birimi olup kutsal mekân-ziyaret geleneğinin geçmişten günümüze etkinlik kurduğu bir yaşam merkezidir. Nitekim günümüzde de Deper'de sayıca birden fazla kutsal mekânda türbe-yatır-ziyaret inancı baskın şekilde devam etmektedir. Deper köyünde bulunan kutsal mekânlar; Çomak Dede, Uyuşak Dede¹⁴,

10 Yaylacı Emre Sultan Tekkesi, bölgede yerleşik Alevi-Bektaşî inançlı topluluklar tarafından Tapduk Emre, Emre Sultan adlarıyla anılmaktadır.

11 Merdan Dede Tekkesi ile ilgili olup Afyonkarahisar şeriyeye sicillerinde yer alan iki kayıt, tarafımızca kaleme alınan Erdebilliler adlı ansiklopedik yayının arşiv tarama aşamasında arşiv tarama-çeviri heyetimizce yanlışlıkla Murad Dede şeklinde okunmuştur. Bkz. Coşkun Kökel, Erdebilliler I, s. 71, 2018, Ankara.

Erdebilliler adlı ansiklopedik yayında yer alan ve yanlışlıkla Murad Dede olarak okunan sicil kayıtları, Merdan Dede olarak düzeltilmiş ve mevcut makaleye dahil edilmiştir.

12 Deper köyü günümüzde Ataköy adıyla Afyonkarahisar ilinin merkez ilçeye bağlı bir mahallesidir.

Deper ifadesi, Afyonkarahisar çevresinde havuç için kullanılmaktadır. Bkz. Coşkun Kökel, Erdebilliler I, s. 71, 2018, Ankara.

Ataköy mahallesinde gerçekleştirilen alan çalışmalarında Ataköylüler dünyada havucun yetiştirildiği ilk yerin Deper köyü-Ataköy mahallesi olduğunu tarafımıza aktarmıştır.

13 Ataköy mahallesinde gerçekleştirilen alan çalışmalarında Ataköylüler geçmişe dönük inanç kimliklerinin Alevi-Bektaşî inancıyla ilintili olmadığını ve inanç evrenlerinin Sünnî kökenli olduğunu tarafımıza aktarmıştır.

14 Uyuşak Dede, Deperliler tarafından Deper Sultan adıyla da anılmaktadır.

Hacı Hüseyin Dede, Said Dede ve Deper Ağası Halit Ağa'dır. Bu ziyaretlerden Çomak Dede ziyareti üstü açık iki mezardan oluşmaktadır. Uyuşak Dede ziyareti üstü kapalı bir mekân olup içerisinde bir mezar yer almaktadır. Hacı Hüseyin Dede, Said Dede, Deper Ağası Halit Ağa ziyaretleri ise üstü açık bir mezardan ibarettir. Deperlilerin inanışına göre Deper Sultan olarak da anılan Uyuşak Dede bir kadın erendir. Sözlü bilgilere göre Said Dede ve Uyuşak Dede kardeşlerdir.

Deper köyünde bulunan bir diğer kutsal mekân da Çıgırık Dede, Çıgırtkan Dede adlarıyla da anılan Merdan Dede ziyaretidir. Merdan Dede ziyareti, büyükçe bir kayalık mekândan oluşmaktadır. Ziyarete geçmişten günümüze ulaşan bir mezar yer almamaktadır. Buna karşılık arşiv kaynaklarında yer alan bilgilere göre Deper köyünde Merdan Dede'nin türbesi bulunmakta olup 19. yüzyılın son çeyreğinde harap halde de olsa varlığını korumaktadır.

“Karahisar-ı sâhib'e tâbi' Deper Karyesi'nde defin hâk-ı ıtrnak olan Merdan Dede Hazretlerinin türbe-i şerîfeleri müşrif-i harâb olduğu cihetle bi'l-keşf ve bi'l-müzâyede ve münâkasa ta'mîratı iki bin [iki yüz] kuruşda uhde-i âcizânemde tekarrür ederek mebâliğ-i mezkûra mahsûben türbe-i mezkûre tamiratına sarf olunmak üzere ber-vach-i bâlâ iki yüz kuruş mecidiye on dokuz kuruş hesabıyla livâ-yı mezkûr evkaf sandığından tamamen ahz edilmesini mübeyyin işbu senedim verildi.”¹⁵

Mekândaki günümüze ulaşan kalıntıların Merdan Dede Tekkesi'ne ait temel parçaları olması muhtemeldir. Merdan Dede ziyareti bu haliyle Deperliler tarafından kutsal kabul edilmektedir. Merdan Dede Tekkesi, Hacı Bektaş Veli Dergahı'na bağlı olarak hizmet veren ve yazılı kaynaklara göre varlığı 18. yüzyıla kadar giden bir Alevi-Bektaşî inanç merkezidir. Tarihi belgelerde verilen bilgilere göre tekkede dede sıfatı ile anılan inanç önderleri görevli olup zaviyedarlık soysal bir takiple devredilmektedir. Tekkenin Alevi-Bektaşî inanç merkezlerinin temel inançsal ve toplumsal misyonu olan “âyende ve revendeye it'âm-ı ta'âm” ile insana ve topluma hizmet etme ilkesini temel gaye olarak benimsediği görülmektedir.

“[Derkenâr]: Deper karyesinin Merdân Dede Tekkesi'nin tekkenişîn berâtıdır.

Karahisar-ı sâhib sancağında Şehrâbâd nâhiyesine tâbi Deper karyesinde Merdân Dede Tekkesi vakfının ber-vech-i hasbî tevliyeti ve yevmî iki akçe vazîfe ile zâviyedârlığına bundan akdem mutasarrıf olan Hüseyin Dede fevt oldukta sulbî oğulları Süleyman ve Yusuf ve İbrahim'e tevcîh olunmak iktizâ eder iken mezkûr Süleyman

15 VGMA, EV.MH- 02582.00516.

tama-ı hâmindan nâşî müstakillen kendi üzerine berât ettirip karındaşları merkûmâna gadr etmekle mâ-tekaddümden beri âbâ ve ecdâdı nân paraları olmağın zâviye-i merkûmede mukaddem ve âyende ve revendeye it'âm-ı ta'âm ve çerâğ-ı evliyâullahı îkâd eylemek üzere babaları mahlûlünden merkûmûn işbu râfi'ü't-tevkî-i refî'ü's-şân-ı Hakânî Süleyman ve Yusuf ve İbrahim'e ber-vech-i teslîs ale'l-iştirâk tevcîh olunup yedlerine berât-ı âlîşânım verilmek ricâsına evlâd-ı Hacı Bektaş Veli'den hala âsitânelerinde seccâdenişîn olan iftihârü's-sülehâi's-sâlikîn eş-Şeyh Abdüllatif -dâme salâhuhu- arz etmeğın ber-mûceb-i arz iştirâken tevcîhe salâhiyeti olduğın bi'l-fiil reisü'l-küttâbım Mehmed -dâme mecduhû- arz etmeğın i'lâmı mûcebince ber-mûceb-i arz iştirâken tevcîh ve berât olunmak fermânım olmağın hakkında mezîd-i inâyet-i Padişâhânem zuhûra getirip bin yüz yetmiş sekiz senesi Ramazan-ı şerîfinin üçüncü günü tarihiyle müvarrah verilen ruûs-ı hümâyûnum mûcebince bu berât-ı hümâyûnu verdim ve buyurdum ki merkûmûn Süleyman ve Yusuf ve İbrahim varıp zikir olunan tekke-i mezbûr vakfının ber-vech-i hasbî mütevellileri ve yevmî iki akçe vazife ile zâviyedârları ber-vech-i teslîs ale'l-iştirâk mutasarrıflar olup edâ-i hizmet eyledikten sonra bundan evvel zâviyedâr ve müteveli olanlar ne vechile mutasarrıf ola gelmiş ise merkûmûn dahi ol vechile yevmî iki akçe vazifelerin evkâf-ı mezbûre mahsulünden alıp mutasarrıf olalar şöyle bileler alâmet-i şerîfe i'timâd kılarlar.

Tahrîren fi'l-yevmi's-sâmin aşar min Ramazan li-sene semâne ve seb'în ve mi'ete ve elf. 18 Ramazan 1178, 11 Mart 1765"¹⁶

"[Derkenâr]: Deper karyesinin Merdân Dede Tekkesi'nin tekkenişîn berâtıdır.

Karahisar-ı sâhib sancağında Şehrâbâd nâhiyesine tâbi Deper karyesinde vâki Merdân Dede Tekkesi vakfının ber-vech-i hasbî tevliyet ve yevmî iki akçe vazife ile zâviyedârlığına mutasarrıf olan Hüseyin Dede fevt olup yeri hâli kalmağla erbâb-ı istihkâktan sulbî kebîr oğlu işbu râfi'-i tevkî-i refî'ü's-şân-ı Hakânî kıdvetü's-sülehâi's-sâlikîn Süleyman Dede -zîde salâhuhu- her vech ile mahal ve müstehak olmağla zâviye-i mezbûrede ikâmet ve âyende ve revendeye it'âm-ı ta'âm eylemek şartıyla zikir olunan tevliyet ve zâviyedârlık babası mahlûlünden oğlu merkûma tevcîh ve yedine berât-ı şerîf-i âlîşân verilmek ricâsına iftihârü's-sülehâi's-sâlikîn Hacı Bektaş Veli'den hala âsitânelerinde seccâdenişîn olan eş-Şeyh Abdüllatif -dâme salâhuhu ve zîde takvâhu- arz etmekle ber-mûceb-i arz tevcîh olunmak bâbında iftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim hala

16 İSAM, Kadı Sicilleri Kataloğu, Karahisar-ı sâhib-Afyonkarahisar Şeriyye Sicilleri, sicil no: 550, s. 26b.

bi'l-fiil reisü'l-küttâbım olan el-Hâc Abdi -dâme mecduhû- i'lâm etmeğın i'lâmı mûcebince tevcîh olunmak fermânım olmağın hakkında mezîd-i inâyet-i Padişâhânem zuhûra getirip bin yüz yetmiş sekiz senesi Muharreminin üçüncü günü tarihiyle müvarrah verilen ruûs-ı hümâyûnum mûcebince bu berât-ı hümâyûn-ı sa'âdet-makrûnu verdim ve buyurdum ki mezbûr Süleyman Dede -zîde salâhuhu- varıp babası müteveffâ-yı mezbûr yerine tekke-i mezbûr evkâfın ber-vech-i hasbî tevliyet ve zâviyedârlığına mutasarrıf olup edâ-i hizmet eyledikten sonra zâviyedârlık için ta'yin olunan yevmî iki akçe vazifesin evkâf-ı mezbûre mahsulünden alıp mutasarrıf ola şöyle bileler alâmet-i şerife i'timâd kılalar.

Tahrîren fi'l-yevmi's-sâni aşar min şehri Muharrem sene semâne ve seb'în ve mi'ete ve elf. 12 Muharrem 1178, 12 Temmuz 1764¹⁷

“Berât-ı şerîf-i âlîşândır.

Karahisar-ı sâhib sancağında Şehrâbâd nâhiyesine tâbi Deper nâm karyede medfûn Merdân Dede Tekkesi'nin yevmî iki akçe vazife zâviyedârı ve ber-vech-i hasbî mütevellisi olan işbu râfi'-i tevkî'-i refî'ü's-şân-ı hâkâni Hüseyin Dede meclis-i şer'a varıp hâla zâviye-i mezbûrun zâviyedârlığı ve tevliyeti askerî berâtıyla üzerine olup dahl olunmak icâb etmez iken âhardan bazı kimesneler dahl ve ta'arruzdan hâli olmayıp yedinden olan askeri berâtı mahalline kayd ve yedine maliye tarafından berât-ı şerîf-i âlîşân verilmek bâbında inâyet ricâ eylediği Karahisar-ı sâhib kazası nâibi Mevlana Yahya -zîde ilmuhû- bi'l-iltimâs arz etmekle Merdân Dede Tekkesi zâviyedârlığı iki akçe vazife ile ve ber-vech-i hasbî mütevellisi olanlar meşrûtiyet üzere tasarruf eder iken evladdan kimesne üzerine olmayıp mahlûl olmağın evladdan Hüseyin mahal ve müstehak olmağla bin yüz yirmi dört senesi Zilkâdeti's-şerîfesinde tevcîh olunduğu ruznâmçe-i askerîde mastûr ve mukayyed olmağla Defter-i Hakâni'de mukayyed zâviye olmağla arzı mûcebince Anadolu muhâsebesine kayd ve tevcîh ve berât olunmak fermânım olmağın hakkında mezîd-i inâyet-i padişâhânem zuhûra getirip bin yüz otuz dört senesi Zilkâdesinin on yedinci günü tarihiyle verilen ruûs-ı hümâyûnum mûcebince bu berât-ı hümâyûnu verdim ve buyurdum ki merkûm Hüseyin Dede -zîde mecduhû- varıp zâviye-i mezbûrenin yevmî iki akçe vazife ile zâviyedârı ve tevliyetin ber-vech-i hasbî mütevellisi olup edâ-yı hizmet eyledikten sonra vech-i meşrûh üzere ta'yin olunan yevmî iki akçe vazifesin zâviyedârlık için evkâf-ı mezbûr mahsulünden olup mutasarrıf olup taraf-ı âhardan müdâhale hiçbir ferd mâni ve ta'arruz kılmayalar şöyle bilesin alâmet-i şerife i'timâd kılâsın.

17 İSAM, Kadı Sicilleri Kataloğu, Karahisar-ı sâhib-Afyonkarahisar Şeriyeye Sicilleri, sicil no: 550, s. 23

Tahiren fi'l-yevmi'l-hâmis işrîn min şehr-i Zilhicce li-sene Erba'a ve selâsîn ve mi'ete ve elf. 25 Zilhicce 1134, 6 Ekim 1722"¹⁸

Merdan Dede Tekkesi diğer tüm Alevi-Bektaşî inanç merkezleri gibi bir vakfa sahip olup inançsal ve sosyal boyuttaki tüm hizmetlerini vakıf paralelinde sürdürmektedir.

"Nezaret-i Evkaf-ı Hümayuna mülhak evkâfdan medine-i Karahisar-ı sâhib sancağında Şehrâbâd'a tâbi' Deper nâm karyede vâki' Merdan Dede Tekyesi Vakfı'nın ber-vechi hasbî nısıf hisse tevliyeti ve yevmî bir akçe ile nısıf hisse zâviyedarlık cihetleri mutasarrıfı Osman bin Yusuf Halife'nin vefâtı cihetiyle mahlûlünden sulb-i kebir oğlu Mehmed Halife'ye tevliyeti medine-i mezbûr nâibi savb-ı çâkerîye havale buyurulan iş bu i'lâmında inhâ eder ciheteyn-i mezkûreteyn müteveffâ-yı merkûmânın el-yevm uhdesinde idüğü kaleminden ve nizâmı mücebince hisse-i mezkûrun iki yüz elli iki senesi Martı'na mahsûben cânib-i nezaretde ma'rifet-i şer'le rü'yet olunan muhasebesinde gayr-ı lâzım-ı sarf iki yüz yirmi kuruş fazlası zuhûr etmiş idüğü mülhâkât-ı zimmet-i defterlerinden mahrec derkenârlarından müstebân olmağla bu sûretde ber-müceb-i nizâm defterlerinden umûrunu hüsn-i idâre ve rü'yet-i defterinin izharıyla şart-ı vâkıf almalarıyla şart-ı vâkıf icrasıyla dikkat eylemek ve sâl-be-sâl lâzım gelen muhasebesini mahallinde ma'rifet-i şer'le görüb memhûr ve mümzâ defterini cânib-i nezâretlerine bi'l-irsâl yedine

18 İSAM, Kadı Sicilleri Kataloğu, Karahisâr-ı sâhib-Afyonkarahisar Şeriyeye Sicilleri, sicil no: 535, v. 43b.

Merdan Dede Tekkesi ile ilgili benzer bilgiler içeren belgeler, Vakıflar Genel Müdürlüğü arşivinde de bulunmaktadır.

"Karahisar-ı sâhib'de Deper nâm karyede Merdân Dede Zâviyesi'nin evlâdiyet ve meşrutiyet üzere iştirâken öşr-i mahsûl ile mütevellisi ve zâviyedârı Hüseyin Dede ve karındaşı Hasan Dede iştirâken mutasarrıflar olub tecdîd. Şehr-i Receb sene 1145, Aralık-Ocak 1732-1733" Bkz. VGMA, Def.- 1109, s. 183.

"Karahisar-ı sâhib muzâfâtından Deper nâm karyede Merdân Dede Zâviyesi'nin evlâdiyet ve meşrutiyet üzere vakf-ı mezbûrun öşr ve resmine iştirâken mutasarrıf olan Hüseyin Dede ve Hasan Dede zâviyedâr ve mutasarrıflar iken mezbûr Hüseyin Dede fevt nevbet-i tasarruf karındaşı Hasan Dede'ye intikâl itmekle nâibi Abdullah arzıyla buyruldu. Şehr-i Muharrem sene 1150, Mayıs 1737" Bkz. VGMA, Def.- 1109, s. 191.

"Karahisar-ı sâhib'de Deper nâm karyede Merdân Dede Zâviyesi'nin me'a't-tevliye vazîfe-i mu'ayyenesiyle evlâdiyet ve meşrutiyet üzere zâviyedârı olan evlâd-ı vâkıfdan Hasan Halife adem-i rağbetden terk-i hizmet olub ve terk-i diyâr olmağla yine ebnâ-i vâkıfdan merkûmun karındaşı oğlu meşrutun-leh Mehmed Halife'ye hüsn-i rızâsıyla ferâğından mezkûr Hasan Halife'nin kasr-ı yedinden merkûm Mehmed Halife'ye âyende ve revendeye hizmet itmek şartıyla fâriğ-i mezbûrun berâtı zâyî' olmağla medîne-i mezbûr ahalileri ricâsıyla Hacı Bektaş şeyhi Hacı Fezzullah arzıyla tevcih buyruldu. Şehr-i Cemâziyelevvel sene 1168, Şubat-Mart 1755" Bkz. VGMA, Def.-1110, s. 14.

"Karahisar-ı Sâhib'de Deper nâm karyede vâki' merhûm Merdân Dede Zâviyesi'nin tevliyet ve zâviyedârlığı evlâda meşrûta olub evlâddan Hüseyin Dede mutasarrıf olmağla yine evlâddan Hüseyin Dede'nin karındaşı Hasan Dede müştereken olmak üzere müceddeden nâibi Seyyid Abdullah arzıyla inayet. Şehr-i Cemâziyelevvel sene 1139, Aralık-Ocak 1726-1727" Bkz. VGMA, Def.- 1128, s. 163.

sûretini almak ve hilâf-ı şart-ı vâkîf ve muğâyir-i rızâsı bir gûne hareket etmek ve tekâsül eder ise ref'inden âhere verilmek şartıyla nısıf hisse ciheteyn-i mezkûreteyn Müteveffâyı merkûmun mahlûlünden oğlu mezbûreye ba'ru'ûs-ı hümâyûn tevcîh ve yedine kaleminden iktizâ eden berât ve mülhâkât-ı zimmet-i defterlerine ilmühaberi i'tâ olunmak bâbında.”¹⁹

“Nezâret-i Evkaf-ı Hümayun-ı mülükâneye mülhak Karahisar-ı sâhib sancağında Şehrâbâd Nahiyesi'nde Deper Karyesi'nde vâki' Merdan Dede Tekyesi Vakfı'nın bervech-i hasbî nısıf tevcîh ve yevmî bir akçe ile nısıf hisse zâviyedarlık cihetlerine mutasarrıf olan Osman bin Yusuf'un fevt olub yeri hâli ve hizmet-i lâzimesi mu'attal kalmağla sulb-i kebir oğlu erbâb-ı istihkâkdan Mehmed Halife ibn Osman her vecihle mahal ve müstahak olmağın nısıf hisse ciheteyn-i mezkûreteyn babası müteveffâyı mezbûrun mahlûlünden oğlu merkûma tevcîhini Karahisar-ı sâhib nâibi Haşmet-zâde Mehmed Emin Efendi arz ve nizâmı mücebince vakf-ı mezbûrun iki yüz elli yedi senesi Mart'ına mahsûben cânib-i nezâretde ma'rifet-i şer'le rü'yete olunan muhasebesinde gayr-ı lâzım-ı sarf iki yüz yirmi kuruş fazlası zuhûr etmiş idüğü mülhâkât-ı zimmet-i defterlerinde müstebân olmağla bu sûretde ber-müceb-i nizâm vakf-ı mezbûr umûrunu hüsn-i idâre ve tedvîn-i hayrâtın i'mârıyla meşrût-ı vâki'i a'dâya vakt ve sâl-be-sâl lüzum gelen muhasebesinin mahallinde ma'rifet-i şer'le görüb memhûr ve mümzâ defterini cânib-i nezârete bi'l-irsâl yedine suretini almak ve hulâsa-i şart-ı vâkîf muğâyir-i nizâm bir gûne hareket ve teer ve tekâsül ederek ref'inden ifade verilmek şartıyla nısıf hisse ciheteyn-i mezkûreteyn müteveffânın mahlûlünden oğlu merkûma tevcîhi ve yedine berât-ı âlişân ihsân ve mülhâkât-ı zimmet-i defterlerine ilmühaberi i'tâ olunması bâbında Evkaf-ı Hümayun Nazırı sa'âdetlü Ahmed Zebur Efendi i'lâm etmeleriyle mücebince tevcîhi ve berât ve ilmühaberi i'tâ olunmak bâbında bin iki yüz elli üç senesi Cemâziye'l âhiri'nin dördüncü günü sâdır olan ru'us-ı hümâyûn mücebince berât-ı şerîf-i âlişân tahrîriçün tezkeresi verilmekle ber-mütevellî-yi muharrer keyfiyetin ma'lûm olmak için mülhâkât-ı zimmet-i defterlerine dahî işbu ilmühaber verilmiştir.”²⁰

19 VGMA, EV.BKB- 00039.00229.

20 VGMA, EV.ZMT- 00068.00041.

Deper köyündeki Merdan Dede Tekkesi'nin vakfı ile ilgili arşivde farklı kayıtlar bulunmaktadır.

Bkz. VGMA, Def.- 03491.00003, VGMA, Def.- 03432.00004, VGMA, Def.- 03113.00006, VGMA, Def.- 03113.00002, VGMA, EV.ZMT- 00100.00006, VGMA, EV.MH- 02582.00514, VGMA, EV.MH- 02582.00513, VGMA, EV.MH- 01507.00179, VGMA, EV.MH- 01080.00089, VGMA, EV.MH- 01080.00088.

VGMA, Ev. Def.-20059, v. 2b-3a, VGMA, Ev. Def.-15365, s. 75, VGMA, Ev. Def.- 15365, s. 49, VGMA, Ev. Def.- 14849, v. 2a, VGMA, Ev. Def.- 14849, v. 50 b, VGMA, Ev. Def.- 14849, v. 51b, VGMA, Ev. Def.- 14849, v. 56b, VGMA, Ev. Def.- 14849, v. 57a, VGMA, Ev. Def.- 12142, v. 1b, 2b.

Tarihi kaynaklarda verilen bilgilere göre Deper köyünde “Diğer” sıfatı ile anılan bir başka Merdan Dede Tekkesi daha bulunmaktadır. Bu tekke de vakfa sahip olup Deper köyünde inançsal hizmet vermektedir.

“Nezâret-i Evkaf-ı Hümayuna mülhak Karahisar-ı sâhib sancağına tâbi‘ Karahisar Kazası’nda Deper Karyesi’nde diğer Merdan Dede Zaviyesi Vakfı’nın mütevellîsi Molla Hasan ve Mehmed Tûti ma‘rifetiyle iki yüz seksen üç senesi Mart’ı ibtidâsından Şubat’ı gâyetine değin bir senelik muhasebesidir.

Para	Kuruş	Varîdatı	Para	Kuruş	Masârifatı
27	170 056	Bedel-i âşâr. Sülüs maliyeye âid.	13	43 16 04	Mütevellî yediyle masârif. Ma‘aş-ı muharrer. Harc-ı muhâsesi
13 13	113 063	Masârif-ı mürettebât-ı hazine.	13	63	
00 00	50 50	Fazla-i mezkûr der-yed-i mütevellî terk şod.	13 00	63 00	

”21

Arşiv kaynaklarında yer alan belgelerde Deper köyünde yer alan Merdan Dede Tekkesi ve Diğer Merdan Dede Tekkesi’ne ait kayıtların beraber yer aldığı da görülmektedir.

“Hisse-i mahlûl an-vakf-ı Merdân Dede der-karye-i Deper sene minhu [1279/1863] 76 [guruş]

Maaş-ı muharrer ve harc-ı muhâsebe an-vakf-ı mezkûr [Merdân Dede] sene minhu [79/1863] 57 [guruş]

Maaş-ı muharrer ve harc-ı muhâsebe an-vakf-ı diğer Merdân Dede sene minhu [79/1863] 76 [guruş]”²²

21 VGMA, EV.MH- 01290.00004.

Deper köyündeki Diğer Merdan Dede Tekkesi’nin vakfı ile ilgili arşivde farklı kayıtlar bulunmaktadır.

Bkz. VGMA, EV.MH- 01291.00364, VGMA, EV.MH- 01507.00181, VGMA, Def.- 03115.00035, VGMA, Def.- 03491.00005, VGMA, Ev. Def.- 14849, v. 2a.

22 VGMA, Ev. Def.- 18255, v. 1b.

Arşiv kayıtlarında Deper köyündeki Merdan Dede Tekkesi ve Diğer Merdan Dede Tekkesi ile ilgili bilgilerin beraber yer aldığı farklı belgeler de bulunmaktadır.

Bkz. VGMA, Ev. Def.- 12348, v. 1b, 2b, VGMA, Ev. Def. 15658, v. 9a, VGMA, Ev. Def- 16500, v. 1b, VGMA, Ev. Def.- 14849, v. 63b, VGMA, Ev. Def.- 14849, v. 26b, VGMA, Ev. Def.- 14849, v. 16b, VGMA, Ev. Def.- 17745, v. 1b.

Vakıflar Genel Müdürlüğü arşivinden tespit edilen rumi tarihli ve yıllık verileri içeren belgelerin miladi takvimdeki karşılıkları belirlenirken mart ayı temel alınmıştır. Nitekim rumi takvim Osmanlı Devleti’nde mali işleri düzenlemek için kullanılan bir takvim olup mart ayı ile başlamaktadır.

Merdan Dede Tekkesi, Afyonkarahisar bölgesinde Alevi-Bektaşî inancına dönük hizmet veren önemli bir inanç merkezidir. Yazılı kaynaklarda varlığı 18. yüzyıla kadar giden Merdan Dede Tekkesi, inançsal etkinliğini devam eden dönemde, 19. yüzyılda da sürdürmüştür.

KAYNAKÇA

A. Yazılı Kaynakça

A.1. Kitaplar

BULDUK, Üçler. (2013). Karahisar-ı sahib (Afyonkarahisar) Sancağı. Ankara.

GÖLPINARLI, Abdülbâki. (1995). Vilâyet-Nâme, Manâkıb-ı Hünkâr Hacı Bektâş-ı Velî. İstanbul.

KÖKEL, Coşkun. (2018). Erdebilliler I. Ankara.

A.2. Arşiv Kaynakları

A.2.1. Vakıflar Genel Müdürlüğü Arşivine Ait Belgeler

VGMA, Ev. Def.- 17745, VGMA, Ev. Def.- 20059, VGMA, Ev. Def.- 15365, VGMA, Ev. Def.- 14849, VGMA, Ev. Def.- 16500, VGMA, Ev. Def.- 12142, VGMA, Ev. Def.- 15658, VGMA, Ev. Def.- 12348, VGMA, Ev. Def.- 18255, VGMA, Def.- 1109, VGMA, Def.- 1110, VGMA, Def.- 1128, VGMA, Def.- 03491.00003, VGMA, Def.- 03432.00004, VGMA, Def.- 03113.00006, VGMA, Def.- 03113.00002, VGMA, Def.- 03491.00005, VGMA, Def.- 03115.00035.

VGMA, EV.BKB- 00039.00229, VGMA, EV.MH- 01080.00088, VGMA, EV.MH- 01080.00089, VGMA, EV.MH- 01290.00004, VGMA, EV.MH- 01291.00364, VGMA, EV.MH- 01507.00179, VGMA, EV.MH- 01507.00181, VGMA, EV.MH- 02582.00513, VGMA, EV.MH- 02582.00514, VGMA, EV.MH- 02582.00516, VGMA, EV.ZMT- 00068.00041, VGMA, EV.ZMT- 00100.00006.

A.2.2. İSAM Arşivine Ait Belgeler

İSAM, Kadı Sicilleri Kataloğu, Karahisar-ı sâhib-Afyonkarahisar Şeriyeye Sicilleri, sicil no: 550.

İSAM, Kadı Sicilleri Kataloğu, Karahisar-ı sâhib-Afyonkarahisar Şeriyeye Sicilleri, sicil no: 535.

B. Sözlü Kaynakça

Muharrem ÖZDEMİR

Doğum Yeri: Afyonkarahisar-Merkez-Ataköy Mahallesi

Doğum Tarihi: 1959

Eğitim: Ortaokul

İkamet Ettiği Yer: Afyonkarahisar-Merkez-Ataköy Mahallesi

Sosyal-İnançsal Statüsü: Sünni inançlı

Mesleği: Serbest meslek

C. Arşiv Belgeleri

C.1. İSAM Arşivine Ait Belgeler

1- İSAM, Kadı Sicilleri Kataloğu, Karahisar-ı sâhib-Afyonkarahisar Şeriyye Sicilleri, sicil no: 550, s. 26b.

[Derkenâr]: Deper karyesinin Merdân Dede Tekkesi'nin tekkenişin berâtıdır.

Karahisar-ı sâhib sancağında Şehrâbâd nâhiyesine tâbi Deper karyesinde Merdân Dede Tekkesi vakfının ber-vech-i hasbî tevliyeti ve yevmî iki akçe vazîfe ile zâviyedârlığına bundan akdem mutasarrıf olan Hüseyin Dede fevt oldukça sulbî oğulları Süleyman ve Yusuf ve İbrahim'e tevcih olunmak iktizâ eder iken mezkûr Süleyman tama-ı hâmundan nâşî müstakillen kendi üzerine berât ettirip karındaşları merkûmâna gadr etmekle mâ-tekaddümden beri âbâ ve ecdâdı nân paraları olmağın zâviye-i merkûmede mukaddem ve âyende ve revendeye it'âm-ı ta'âm ve çerâğ-ı evliyâullahı ikâd eylemek üzere babaları mahlûlünden merkûmûn işbu râfi'ü't-tevkî-i refi'ü's-şân-ı Hakânî Süleyman ve Yusuf ve İbrahim'e ber-vech-i teslîs ale'l-iştirâk tevcih olunup yedlerine berât-ı âlîşânım verilmek ricâsına evlâd-ı Hacı Bektaş Veli'den hala âsitânelerinde seccâdenişin olan iftihârü's-sülehâi's-sâlikîn eş-Şeyh Abdüllatif -dâme salâhuhu- arz etmeğın ber-mûceb-i arz iştirâken tevcihe salâhiyeti olduğun bi'l-fiil reisü'l-küttâbım Mehmed -dâme mecduhû- arz etmeğın i'lâmı mücebince ber-mûceb-i arz iştirâken tevcih ve berât olunmak fermânım olmağın hakkında mezîd-i inâyet-i Padişâhânem zuhûra getirip bin yüz yetmiş sekiz senesi Ramazan-ı şerifinin üçüncü günü tarihiyle müvarrah verilen ruûs-ı hümâyûnum mücebince bu berât-ı hümâyûnu verdim ve buyurdum ki merkûmûn Süleyman ve Yusuf ve İbrahim varıp zikr olunan tekke-i mezbûr vakfının ber-vech-i hasbî mütevellileri ve yevmî iki akçe vazife ile zâviyedârları ber-vech-i teslîs ale'l-iştirâk mutasarrıflar olup edâ-i hizmet eyledikten sonra bundan evvel zâviyedâr ve mütevellî olanlar ne vechile mutasarrıf ola gelmiş ise merkûmûn dahi ol vechile yevmî iki akçe vazifelerin evkâf-ı mezbûre mahsulünden alıp mutasarrıf olalar şöyle bileler alâmet-i şerife i'timâd kılalalar.

Tahrîren fi'l-yevmi's-sâmin aşar min Ramazan li-sene semâne ve seb'in ve mi'ete ve elf. 18 Ramazan 1178, 11 Mart 1765

2- İSAM, Kadı Sicilleri Kataloğu, Karahisar-ı sâhib-Afyonkarahisar Şeriyeye Sicilleri, sicil no: 550, s. 23.

[Derkenâr]: Deper karyesinin Merdân Dede Tekkesi'nin tekkenişîn berâtıdır.

Karahisar-ı sâhib sancağında Şehrâbâd nâhiyesine tâbi Deper karyesinde vâki Merdân Dede Tekkesi vakfının ber-vech-i hasbî tevliyet ve yevmî iki akçe vazîfe ile zâviyedârlığına mutasarrıf olan Hüseyin Dede fevt olup yeri hâli kalmağla erbâb-ı istihkâktan sulbî kebîr oğlu işbu râfî'-i tevkî-i refî'ü'ş-şân-ı Hakânî kıdvetü's-sülehâi's-sâlikîn Süleyman Dede -zîde salâhuhu- her vech ile mahal ve müstehak olmağla zâviye-i mezbûrede ikâmet ve âyende ve revendeye it'âm-ı ta'âm eylemek şartıyla zikr olunan tevliyet ve zâviyedârlık babası mahlûlünden oğlu merkûma tevcîh ve yedine berât-ı şerîf-i âlişân verilmek ricâsına iftihârü's-sülehâi's-sâlikîn Hacı Bektaş Veli'den hala âsitânelerinde seccadenişîn olan eş-Şeyh Abdüllatif -dâme salâhuhu ve zîde takvâhu- arz etmekte ber-mûceb-i arz tevcîh olunmak bâbında iftihârü'l-emâcîd ve'l-ekârim hala bi'l-fiil reisü'l-küttâbım olan el-Hâc Abdi -dâme mecduhû- i'lâm etmeğın i'lâmı mücebince tevcîh olunmak fermânım olmağın hakkında mezîd-i inâyet-i Padişâhânem zuhûra getirip bin yüz yetmiş sekiz senesi Muharreminin üçüncü günü tarihiyle müvarrah verilen ruûs-ı hümâyûnum mücebince bu berât-ı hümâyûn-ı sa'âdet-makrûnu verdim ve buyurdum ki mezbûr Süleyman Dede -zîde salâhuhu- varıp babası müteveffâ-yı mezbûr yerine tekke-i mezbûr evkâfın ber-vech-i hasbî tevliyet ve zâviyedârlığına mutasarrıf olup edâ-i hizmet eyledikten sonra zâviyedârlık için ta'yin olunan yevmî iki akçe vazifesin evkâf-ı mezbûre mahsulünden alıp mutasarrıf ola şöyle bileler alâmet-i şerife i'timâd kılarlar.

Tahrîren fi'l-yevmî's-sâni aşar min şehr-i Muharrem sene semâne ve seb'in ve mi'ete ve elf. 12 Muharrem 1178, 12 Temmuz 1764

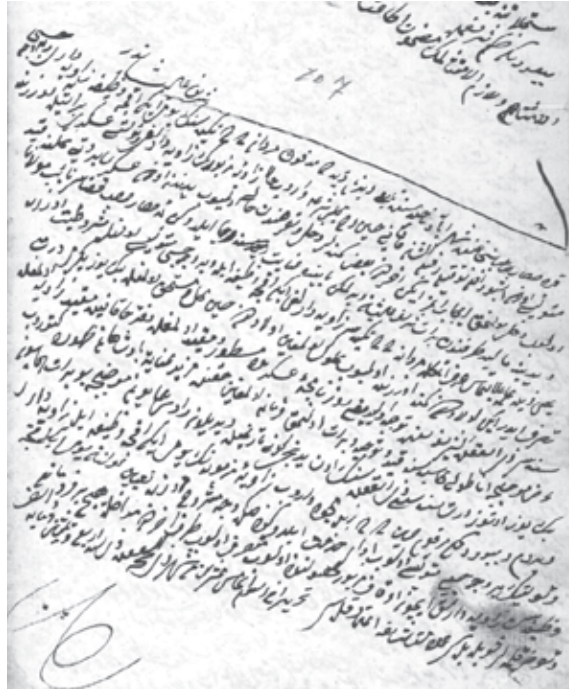

3- İSAM, Kadı Sicilleri Kataloğu, Karahisar-ı sâhib-Afyonkarahisar Şeriyeye Sicilleri, sicil no: 535, v. 43b.

Berât-ı şerîf-i âlîşândır.

Karahisar-ı sâhib sancağında Şehrâbâd nâhiyesine tâbi Deper nâm karyede medfûn Merdân Dede Tekkesi'nin yevmî iki akçe vazife zâviyedârı ve ber-vech-i hasbî mütevellisi olan işbu râfi'-i tevkî'-i refi'ü's-şân-ı hâkâni Hüseyin Dede meclis-i şer'a varıp hâla zâviye-i mezbûrun zâviyedârlığı ve tevliyeti askerî berâtıyla üzerine olup dahl olunmak icâb etmez iken âhardan bazı kimesneler dahl ve ta'arruzdan hâli olmayıp yedinden olan askeri berâtı mahalline kayd ve yedine maliye tarafından berât-ı şerîf-i âlîşân verilmek bâbında inâyet ricâ eylediği Karahisar-ı sâhib kazası nâibi Mevlana Yahya -zîde ilmuhû- bi'l-iltimâs arz etmekle Merdân Dede Tekkesi zâviyedârlığı iki akçe vazife ile ve ber-vech-i hasbî mütevellisi olanlar meşrûtiyet üzere tasarruf eder iken evladdan kimesne üzerine olmayıp mahlûl olmağın evladdan Hüseyin mahal ve müstehak olmağla bin yüz yirmi dört senesi Zilkâdeti's-şerîfesinde tevcîh olunduğu ruznâmçe-i askerîde mastûr ve mukayyed olmağla Defter-i Hakâni'de mukayyed zâviye olmağla arzı mücebince Anadolu muhâsebesine kayd ve tevcîh ve berât olunmak fermânım olmağın hakkında mezîd-i inâyet-i padişâhânem zuhûra getirip bin yüz otuz dört senesi Zilkâdesinin on yedinci günü tarihiyle verilen ruûs-ı hümâyûnum mücebince bu berât-ı hümâyûnu verdim ve buyurdum ki merkûm Hüseyin Dede -zîde mecduhû- varıp zâviye-i mezbûrenin yevmî iki akçe vazife ile zâviyedârı ve tevliyetin ber-vech-i hasbî mütevellisi olup edâ-yı hizmet eyledikten sonra vech-i meşrûh üzere ta'yin olunan yevmî iki akçe vazifesin zâviyedârlık için evkâf-ı mezbûr mahsulünden olup mutasarrıf olup taraf-ı âhardan müdâhale hiçbir ferd mâni ve ta'arruz kılmayalar şöyle bilesin alâmet-i şerîfe i'timâd kılasın.

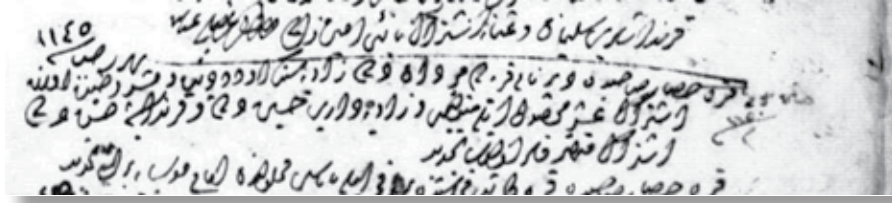
Tahriren fi'l-yevmi'l-hâmîs işrîn min şehri-Zilhicce li-sene Erba'a ve selâsin ve mi'ete ve elf. 25 Zilhicce 1134, 6 Ekim 1722

C.2. Vakıflar Genel Müdürlüğü Arşivine Ait Belgeler

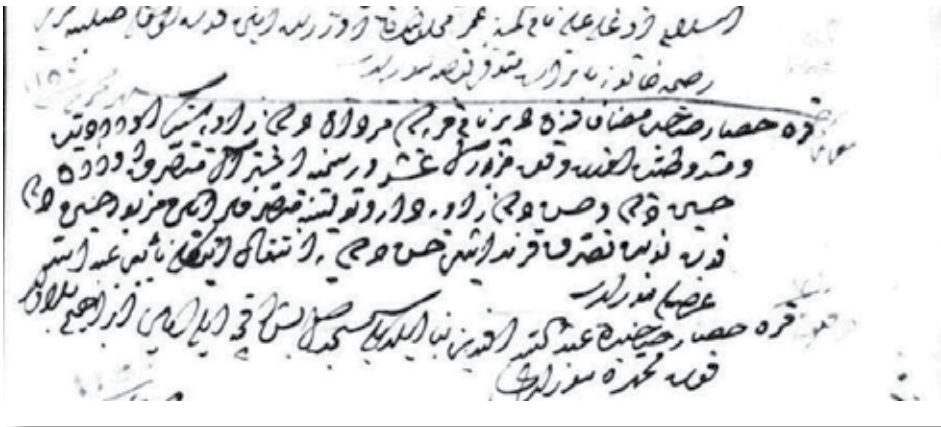
1. VGMA, Def.- 1109, s. 183

Karahisar-ı sâhib'de Deper nâm karyede Merdân Dede Zâviyesi'nin evlâdiyet ve meşrutiyet üzere iştirâken öşr-i mahsûl ile mütevellisi ve zâviyedârı Hüseyin Dede ve karındaşı Hasan Dede iştirâken mutasarrıflar olub tecdîd. Şehr-i Receb sene 1145, Aralık-Ocak 1732-1733

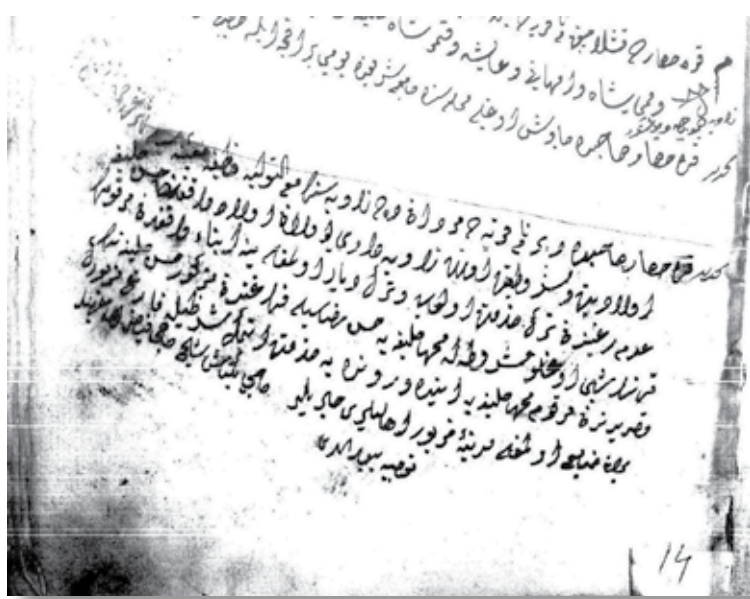
2. VGMA, Def.- 1109, s. 191

Karahisar-ı sâhib muzâfâtından Deper nâm karyede Merdân Dede Zâviyesi'nin evlâdiyet ve meşrûtiyet üzere vakf-ı mezbûrun öşr ve resmine iştirâken mutasarrıf olan Hüseyin Dede ve Hasan Dede zâviyedâr ve mutasarrıflar iken mezbûr Hüseyin Dede fevt nevbet-i tasarruf karındaşı Hasan Dede'ye intikâl itmekle nâibi Abdullah arzıyla buyruldu. Şehr-i Muharrem sene 1150, Mayıs 1737

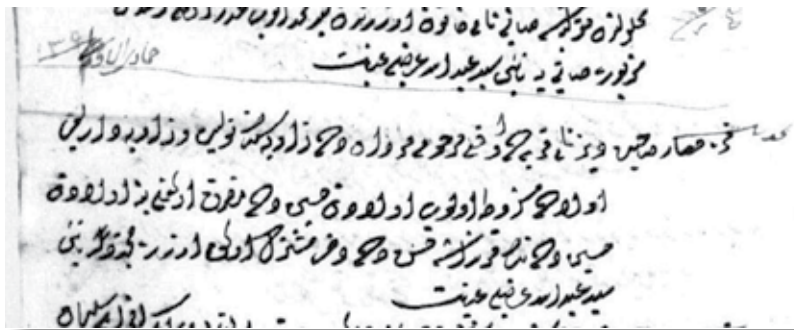
3. VGMA, Def.- 1110, s. 14

Karahisar-ı sâhib'de Deper nâm karyede Merdân Dede Zâviyesi'nin me'a't-tevliye vazîfe-i mu'ayyenesiyle evlâdiyet ve meşrûtiyet üzere zâviyedârı olan evlâd-ı vâkıfdan Hasan Halife adem-i râğbetden terk-i hizmet olub ve terk-i diyâr olmağla yine ebnâ-i vâkıfdan merkûmun karındaşı oğlu meşrutun-leh Mehmed Halife'ye hüsn-i rızâsıyla ferâğından mezkûr Hasan Halife'nin kasr-i yedinden merkûm Mehmed Halife'ye âyende ve revendeye hizmet itmek şartıyla fâriğ-i mezbûrun berâtı zâyî' olmağla medîne-i mezbûr ahalipleri ricâsıyla Hacı Bektaş şeyhi Hacı Feyzullah arzıyla tevcih buyruldu. Şehr-i Cemâziyelevvel sene 1168, Şubat-Mart 1755

4. VGMA, Def.- 1128, s. 163

Karahisar-ı sâhib'de Deper nâm karyede vâki' merhûm Merdân Dede Zâviyesi'nin tevliyet ve zâviyedârlığı evlâda meşrûta olub evlâddan Hüseyin Dede mutasarrıf olmağla yine evlâddan Hüseyin Dede'nin karındaşı Hasan Dede müştereken olmak üzere müceddeden nâibi Seyyid Abdullah arzıyla inayet. Şehr-i Cemâziyelevvel sene 1139, Aralık-Ocak 1726-1727

5. VGMA, EV.BKB- 00039.00229

İ'lâm

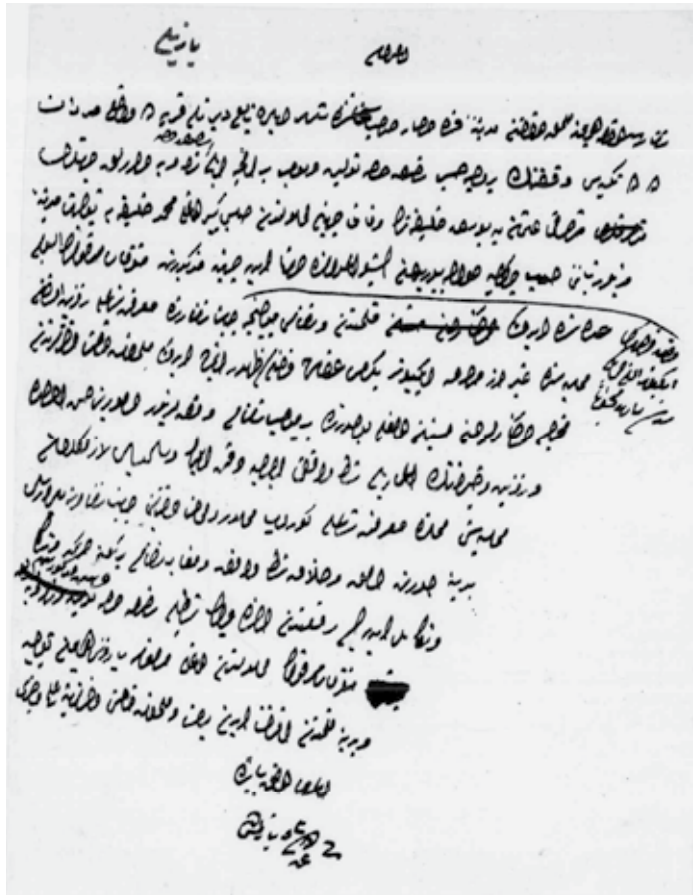
Yazıla

Nezaret-i Evkaf-ı Hümayuna mülhak evkâfdan medine-i Karahisar-ı sâhib Sancağı'nda Şehrâbâd'a tâbi' Deper nâm karyede vâki' Merdan Dede Tekyesi Vakfı'nın ber-vechi hasbî nısıf hisse tevliyeti ve yevmî bir akçe ile nısıf hisse zâviyedarlık cihetleri mutasarrıfı Osman bin Yusuf Halife'nin vefâtı cihetiyle mahlûlünden sulb-i kebir oğlu Mehmed Halife'ye tevliyeti medine-i mezbûr nâibi savb-ı çâkerîye havale buyurulan iş bu i'lâmında inhâ eder ciheteyn-i mezkûreteyn müteveffâ-yı merkûmânın el-yevm uhdesinde idüğü kaleminden ve nizâmı mücebince hisse-i mezkûrunun iki yüz elli iki senesi Martı'na mahsûben cânib-i nezaretde ma'rifet-i şer'le rü'yet olunan muhasebesinde gayr-ı lâzım-ı sarf iki yüz yirmi kuruş fazlası zuhûr etmiş idüğü mülhâkât-ı

zimmet-i defterlerinden mahrec derkenârlarından müstebân olmağla bu sûretde ber-mûceb-i nizâm defterlerinden umûrunu hüsn-i idâre ve rü'yet-i defterinin izharıyla şart-ı vâkif almalarıyla şart-ı vâkif icrasıyla dikkat eylemek ve sâl-be-sâl lâzım gelen muhasebesini mahallinde ma'rifet-i şer'le görüb memhûr ve müzmâ defterini cânib-i nezâretlerine bi'l-irsâl yedine sûretini almak ve hilâf-ı şart-ı vâkif ve muğâyir-i rızâsı bir gûne hareket etmek ve tekâsül eder ise ref'inden âhere verilmek şartıyla nısıf hisse ciheteyn-i mezkûreteyn Müteveffâ-yı merkûmun mahlûlünden oğlu mezbûreye ba'ru'ûs-ı hümayûn tevcih ve yedine kaleminden iktizâ eden berât ve mülhâkât-ı zimmet-i defterlerine ilmühaberi i'tâ olunmak bâbında.

Fî gurre-i Cemaziye'l-âhir sene 52 yazılmışdır.

M. 13 09 1836

6. VGMA, EV.MH- 01080.00088

Defter numrosu aded 1

Evkaf-ı Hümayun Haremeyn Muhasebesi

Varaka numrosu aded 84

Nezâret-i Evkaf-ı Hümayuna mülhak Karahisar-ı sâhib Sancağı'na tâbi Karahisar Kazası'nda Deper Karyesi'nde kâin Merdan Dede Zaviyesi Vakfı'nın mütevellîsi Muhammed ve Ahmed ma'rifetiyle iki yüz seksen senesi Mart'ı ibtidâsından Şubat'ı gâyetine değin bir senelik muhasebesidir.

Para	Kuruş	Varîdatı	Para	Kuruş	Masârıfatı
10	220 095	Vakf-ı mezkûr âşâr bedeli. Mürettebât-ı hazinesi ve hisse-i mahlûlü.	10	55 32	Hisse-i mahlûlü. Ma'âş-ı muharrer Harc-ı muhâsebesi
30 30	124 124	Fazla-i mezkûr ber-müceb-i şart-ı vâkıf mütevellîlerine terk.	00	08	
00	00		10 10	95 95	Müdür-i Evkaf-ı Karahisar-ı sâhib [mühür]
			00	00	

M. 13 03 1864

7. VGMA, EV.MH- 01080.00089

Defter numrosu aded 1

Mahallinden Vürüd Eden Merbût Muhasebe Defterinin Kayd-ı Mahalliyetidir.

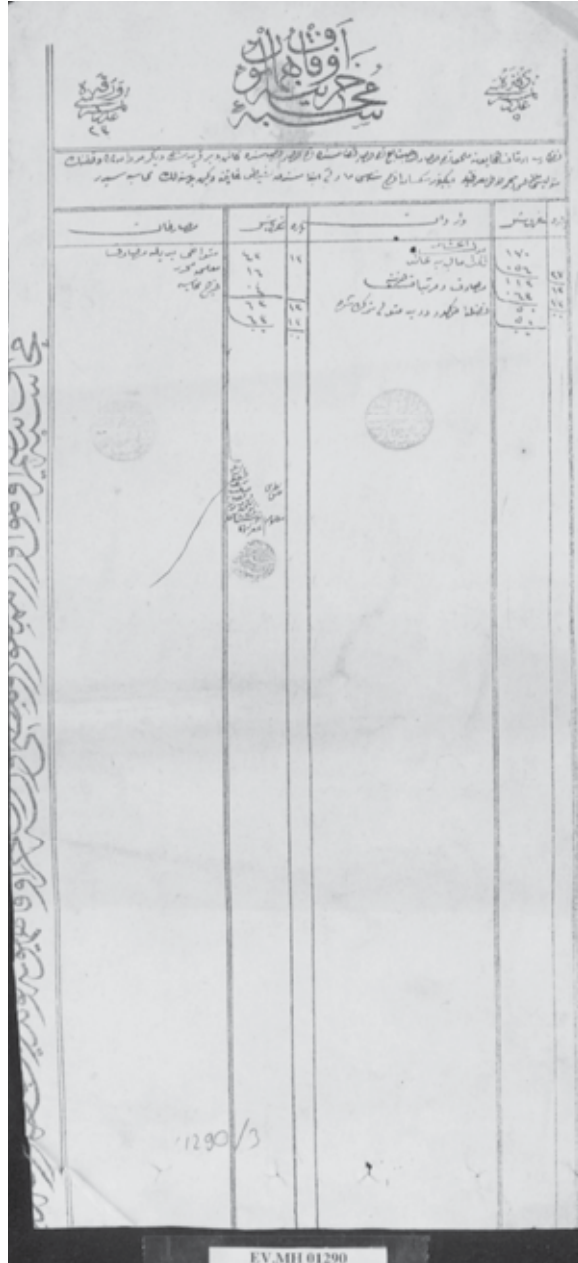
Varaka numrosu aded 84

Eyaleti		Hayratı	Zaviye		
Livası	Karahisar-ı sâhib	Vakfı ismi	Merdan Dede		
Kazası	Karahisar	Mutasarrıfı ismi	Mehmed ve Ahmed		
Karyesi	Deper	Senesi	İki yüz seksen senesi Mart'ı ibtidâsından Şubat'ı gayetine değın.		
Para	Kuruş	Varîdatı	Para	Kuruş	Masârıfatı
10	220 095	Vakf-ı mezkûr âşâr bedeli. Mürettebât-ı hazinesi ve hisse-i mahlûlü.	10	55 32	Hisse-i mahlûlü. Ma'âş-ı muharrer Harc-ı muhâsebesi
30 30	124 124	Fazla-i vakf. Fazla-i mezkûr ber-müceb-i şart-ı vâkıf mütevellîlerine terk.	00	08	
00	00	Sûret-i muhasebesi tahrîr ve temhîr kılınmışdır. Fî 29 Zi'1-hicce sene 261.	10 10	95 95	
			00	00	

M. 29 12 1845

Para	Kuruş	Varîdatı	Para	Kuruş	Masârfatı
27	170 056	Bedel-i âşâr. Sülûs maliyeye âid.	13	43 16 04	Mütevellî yediyle masârif. Ma'âş-ı muharrer. Harc-ı muhâbesesi
13 13	113 063	Masârif-ı mürettebât-ı hazine.	13 13	63 63	
00 00	50 50	Fazla-i mezkûr der-yed-i mütevellî terk şod.	00	00	

M. 13 03 1867

9. VGMA, EV.MH- 01291.00364

Defter numrosu aded 5

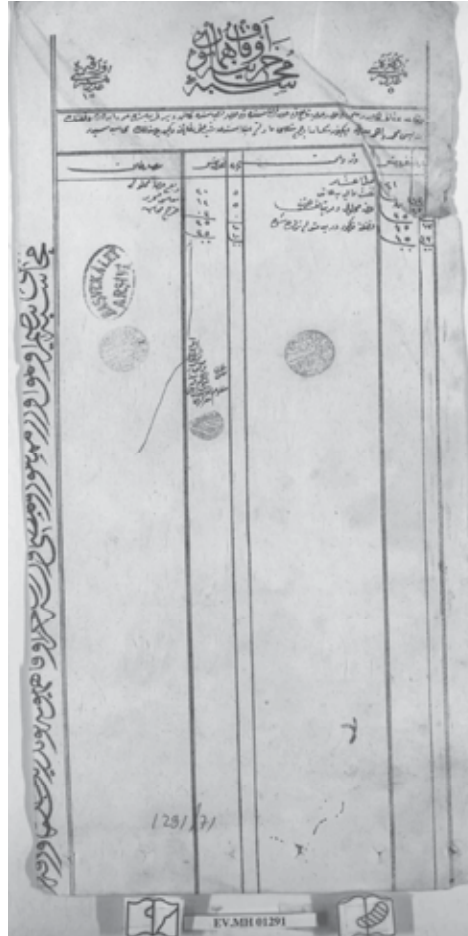
Evkaf-ı Hümayun Haremeyn Muhasebesi

Varaka numrosu aded 15

Nezâret-i Evkaf-ı Hümayuna mülhak Karahisar-ı sâhib Sancağı'na tâbi' Karahisar Kazası'nda Karahisar Kasabası'nda kâin Deper Karyesi'nde diğêr Merdan Dede Vakfı'nın mütevellîsi Mehmed ve Ahmed ma'rifetiyle iki yüz seksen beş senesi Mart'ı ibtidâsından Şubat'ı gâyetine değîn bir senelik muhasebesidir.

Para	Kuruş	Varîdatı	Para	Kuruş	Masârifatı
13	121	Bedel-i âşâr. Sülüs maliyeye âid.	5	20	Rubu hisse-i mahlûl.
			5	12	Ma'aş-ı muharrer.
23	8	Hisse-i mahlûl ve mürettebât-ı hazine.	03		Harc-ı muhâsebesi
17	35		10	35	
17	45	Fazla-i mezkûr der-yed-i mütevellî terk şod.	10	35	
17	45		00	00	

M. 13 03 1869

10. VGMA, EV.MH- 01507.00179

Muhasebe-i Vakf

Defter numrosu aded 1

İki yüz seksen yedi senesi Mart'ı ibtidâsından Şubat'ı nihayetine değin ma'rifetiyle rü'yet olunan bir senelik muhasebesidir.

Varaka numrosu aded 27

Vakfın İsmi	Vakıf numrosu	Vilayeti	Liva'ı	Kaza	Nahiye ve Karye	Mutasarrıfı İsmi
Merdan Dede	7	Hüdavendigâr	Karahisar-ı sâhib	--	Deper Karyesi	Mehmed ve Ahmed
Vakf-ı mezkûrun hayrat ve meberrâtı			Vakfiyesinin hazinece mu'amele götüren fıkralarının hülâsası			
1	Ma'mûr	Karye-i mezkûrda aziz müşârileyhâ tekyesi.	Te'âmül-i kadîm tekyesi ta'mîratından sonra ta'âmîyeye meşrûtdur.			
Sene-i merkûm zarfında mumâileyhimâ ma'rifetiyle vuku' bulan hasılat ve masârifatın mikdarı.						
para	kuruş	Vâridat	para	kuruş	Masârifat	
	286	Bedel-i âşâr	16	1299	Mumâileyhimâ ma'rifetiyle belediye âzâsından Hacı Şerif Ağa yediyle İzzet müşârileyhânın tekyesi ta'mîrat masârifatı.	
08	057	Sûk-ı cedîd-i rabiğ				
38	227		23	228		
38	227	Ta'mîratına sarf kılınan.	33	1071		
			00	0256	17 numrolu diğêr Merdan Dede Vakfı'nın hâsılatından.	
			33	815		
			33	815	27 numrolu Hüsameddin Vakfı hâsılatından îane verilmişdir.	
		[mühür okunmuyor]				

M. 13 03 1871

11. VGMA, EV.MH- 01507.00181

Muhasebe-i Vakf

Defter numrosu aded 1

İki yüz seksen yedi senesi Mart'ı ibtidâsından Şubat'ı nihayetine değin ma'rifetiyle rü'yet olunan bir senelik muhasebesidir.

Varaka numrosu aded 28

Vakfın ismi	Vakıf numrosu	Vilayet	Liva	Kaza	Nahiye ve karye	Mutasarrıfı ismi
Diğer Merdan Dede	17	Hüdavendigar	Karahisar-ı sâhib	..	Deper	Molla Hasan ve Osman ve Aişe
Vakf-ı mezbûrun hayrat ve meberrâtı				Vakfiyesinin hazinece mu'âmele götüren fıkralarının hülâsası.		
1	Ma'mûr	Aziz müşârileyhâ tekyesi.				
Sene-i merkûm zarfında mumâileyhimâ ma'rifetiyle vuku' bulan hasılat ve masârifatın mikdârı.						
Para	Kuruş	Varîdatı	Para	Kuruş	Masârifatı	
	320 064	Aşâr bedeli. Sûk-ı cedîd-i rubu'.				
	256 256	27. varakda mu'âmele-i sarfiyesi gösterilmiştir. Müdîr-i Evkaf-ı Karahisar-ı sâhib [mühür]				

M. 13 03 1871

kuruş mecdiye on dokuz kuruş hesabıyla livâ-yı mezkûr evkaf sandığından tamamen ahz etdirilmesi meyânında işbu senedim verildi. Fî 1 Kânûn-ı sâni sene 302.

1 Kânûn-ı sâni sene 302.

Serdar oğlu.

[mühür okunmuyor]

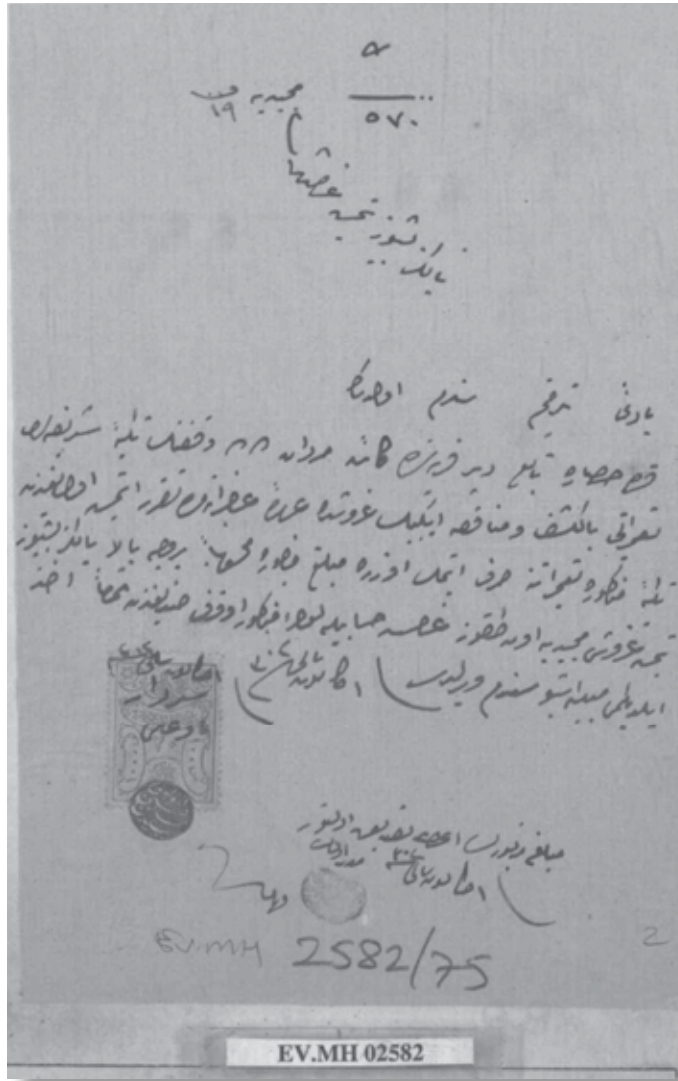
Mebâliğ-i mezbûresi i'tâ-yı sandık olmuştur.

Fî 1 Kânûn-ı sâni sene 302

Müdür-i Evkaf

Es-Seyyid Mehmed Faruk [mühür]

M. 13 01 1887

13. VGMA, EV.MH- 02582.00514

Kuruş Kuruş
200 Mecidiye 19

Yalnız iki yüz kuruşdur.

Bâd'î terkîm-i senedim oldur ki

Karahisar-ı sâhib'e tâbi' Deper Karyesi'nde kâin bi'l-müzâyede ve münâkasa uhde-i âcizânemde tekarrür etmiş olan Merdan Dede Vakfı'nın tekyesinin ta'miratına sarf olunmak üzere ber-vech-i bâlâ yalnız iki yüz kuruş mecidiye on dokuz kuruş hesabıyla livâ-yı mezkûr evkaf sandığından tamamen makbuzum olmuştur. Fî 1 Kânûn-ı sâni sene 302.

15 Kânûn-ı sâni sene 302.

Halife Serdar oğlu.

[mühür okunmuyor]

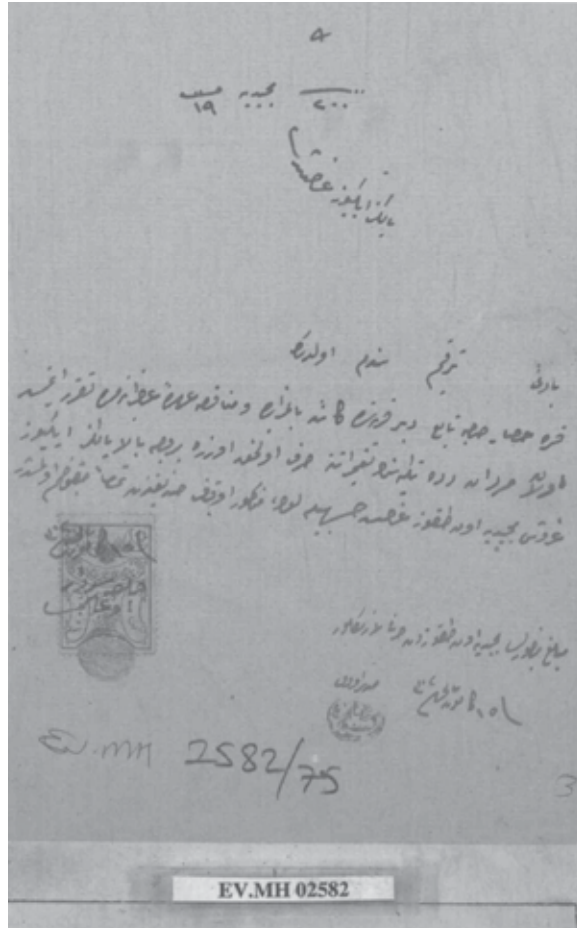
Mebâliğ-i mezbûresi mecidiye on dokuzdan sarfı lâzım gelir.

Fî 15 Kânûn-ı sâni sene 302

Müdüri Evkaf

Es-Seyyid Mahmed Faruk [mühür]

M. 27 01 1887

14. VGMA, EV.MH- 02582.00516

Kuruş Kuruş
200 Mecidiye 19

Yalnız iki yüz kuruşdur.

Bâd'î terkîm-i senedim oldur ki

Karahisar-ı sâhib'e tâbi' Deper Karyesi'nde defin hâk-ı ıtrnak olan Merdan Dede Hazretleri- nin türbe-i şerîfeleri müşrif-i harâb olduğu cihetle bi'l-keşf ve bi'l-müzâyede ve münâkasa ta'mîratı iki bin [iki yüz] kuruşda uhde-i âcizânemde tekarrür ederek mebâliğ-i mezkûra mahsûben türbe-i mezkûre tamiratına sarf olunmak üzere ber-vach-i bâlâ iki yüz kuruş mecidiye on dokuz kuruş hesabıyla livâ-yı mezkûr evkaf sandığından tamamen ahz edilmesini mübeyyin işbu senedim verildi.

Fî 29 Kânûn-ı sâni sene 302.

Serdar oğlu.

[mühür okunmuyor]

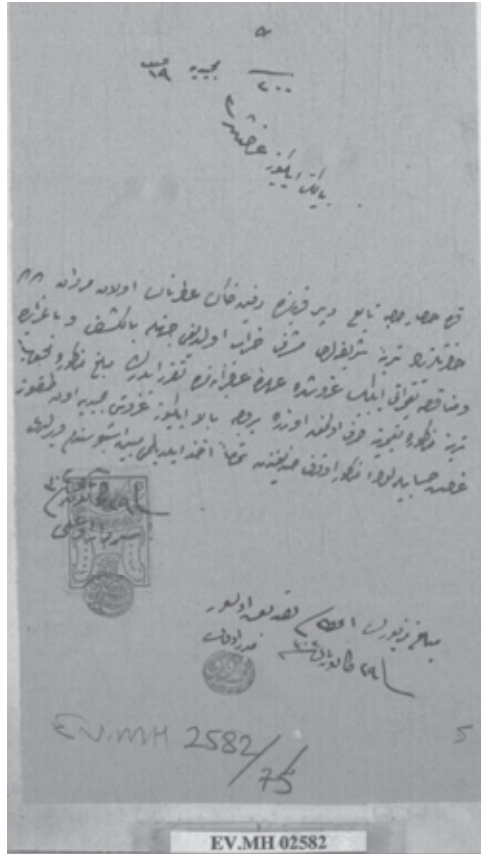
Mebâliğ-i mezbûresi i'tâ-yı sandık olundu.

Fî 29 Kânûn-ı sâni sene 302.

Müdüri-i Evkaf

Es-Seyyid Mehmed Fâruk [mühür]

M. 10 02 1887

15. VGMA, EV.ZMT- 00068.00041

Mülhakat-ı zimmet-i defterlerine ilmühaber sureti.

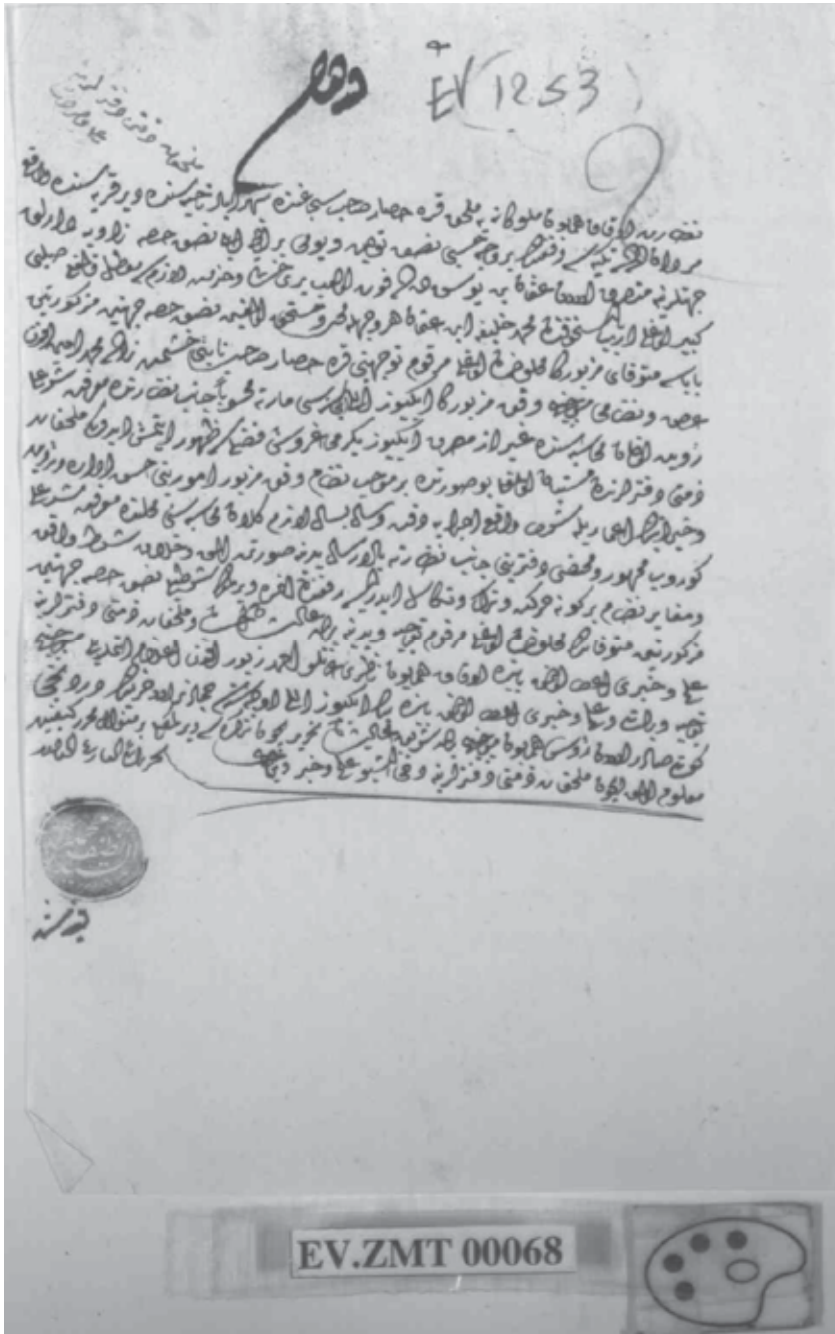
Nezâret-i Evkaf-ı Hümayun-ı mülükâneye mülhak Karahisar-ı sâhib Sancağı'nda Şehrâbâd Nahiyesi'nde Deper Karyesi'nde vâki' Merdan Dede Tekyesi Vakfı'nın ber-vech-i hasbî nısıf tevcih ve yevmî bir akçe ile nısıf hisse zâviyedarlık cihetlerine mutasarrıf olan Osman bin Yusuf'un fevt olub yeri hâli ve hizmet-i lâzimesi mu'attal kalmağla sulb-i kebir oğlu erbâb-ı istihkâkdan Mehmed Halife ibn Osman her vecihle mahal ve müstahak olmağın nısıf hisse ciheteyn-i mezkûreteyn babası müteveffâ-yı mezbûrun mahlûlünden oğlu merkûma tevcihini Karahisar-ı sâhib nâibi Haşmet-zâde Mehmed Emin Efendi arz ve nizâmı mücebince vakf-ı mezbûrun iki yüz elli yedi senesi Mart'ına mahsûben cânib-i nezâretde ma'rifet-i şer'le rü'yet olunan muhasebesinde gayr-ı lâzım-ı sarf iki yüz yirmi kuruş fazlası zuhûr etmiş idüğü mülhâkât-ı zimmet-i defterlerinde müstebân olmağla bu sûretde ber-müceb-i nizâm vakf-ı mezbûr umûrunu hüsn-i idâre ve tedvîn-i hayrâtın i'mârıyla meşrûat-ı vâki'i a'dâya vakt ve sâl-be-sâl lüzum gelen muhasebesinin mahallinde ma'rifet-i şer'le görüb memhûr ve mümzâ defterini cânib-i nezârete bi'l-irsâl yedine suretini almak ve hulâsa-i şart-ı vâkîf muğâyir-i nizâm bir gûne hareket ve teer ve tekâsül ederek ref'inden ifade verilmek şartıyla nısıf hisse ciheteyn-i mezkûreteyn müteveffânın mahlûlünden oğlu merkûma tevcihi ve yedine berât-ı âlişân ihsân ve mülhâkât-ı zimmet-i defterlerine ilmühaberi i'tâ olunması bâbında Evkaf-ı Hümayun Nazırı sa'âdetlü Ahmed Zebur Efendi i'lâm etmeleriyle mücebince tevcihi ve berât ve ilmühaberi i'tâ olunmak bâbında bin iki yüz elli üç senesi Cemâziye'l âhiri'nin dördüncü günü sâdir olan ru'us-ı hümâyûn mücebince berât-ı şerîf-i âlişân tahrîriçün tezkeresi verilmekle ber-mütevellî-yi muharrer keyfiyetin ma'lûm olmak için mülhâkât-ı zimmet-i defterlerine dahî işbu ilmühaber verilmiştir.

Muharririn (...)

Es-Seyyid Nazif Mehmed [mühür]

Kayd şod.

M. 13 03 1841

16. VGMA, EV.ZMT- 00100.00006

Nezâret-i Evkaf-ı Hümeyun'a mülhak evkâfdan Karahisar-ı sâhib Sancağı'nda Deper Karyesi'nde vâki' Merdan Dede Zaviyesi mütevellisi Mehmed ile beraber iki yüz elli dört senesine mahsûben bir senelik muhasebesi ma'rifet-i şer' ve hâlâ mu'âccelat nâzırını atûfetlü Salih Efendi Hazretleri ma'rifetiyle rü'yet olunan muhasebe defteri beyân olunur.

Hasılat

Hınta-i keyl

10

Bihâ

60

Masârifat

Ma'aş-ı muharrer

Harc-ı imzâ

22

2

Cem'an yekûn

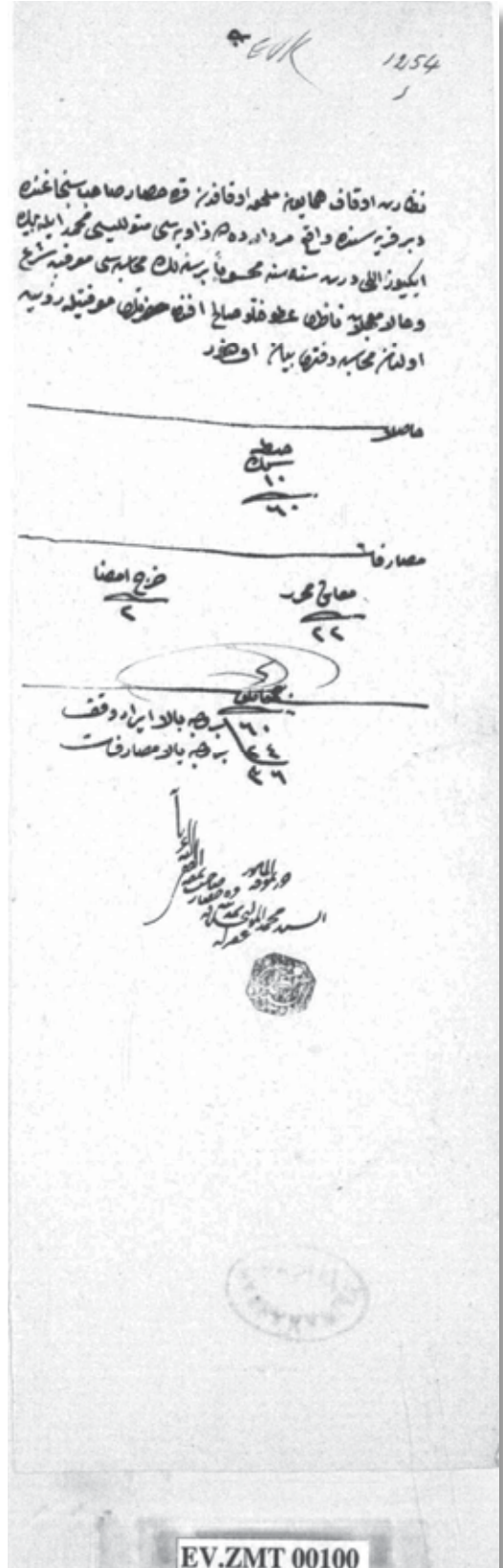
60 ber-vech-i bâlâ irâd-ı vakf.

24 ber-vech-i bâlâ masârifat.

26

Es-Seyyid Mehmed [mühür]

M. 13 03 1839

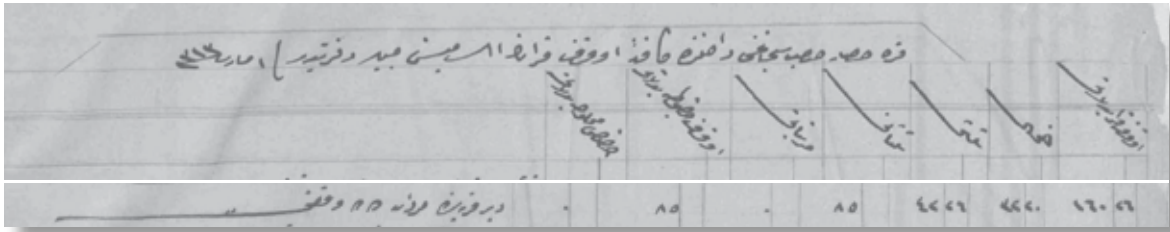
17. VGMA, Def.- 03113.00002

Karahisar-ı sâhib Sancağı dâhilinde kâffe-i evkâf-ı kurânın esâmisini mübeyyin defteridir.

Fî 1 Mart sene 313.

Evkâf-ı kurâ bedelâtı		Havale		Sülüsü		Sülüsânı		Evkâf-ı mazbuta bedelâtı		Mülâhazat
Para	Kuruş	Para	Kuruş	Para	Kuruş	Para	Kuruş	Para	Kuruş	
26	160	20	32	26	42		85		85	Deper Karyesi'nde Merdan Dede Vakfı.

M. 13 03 1897

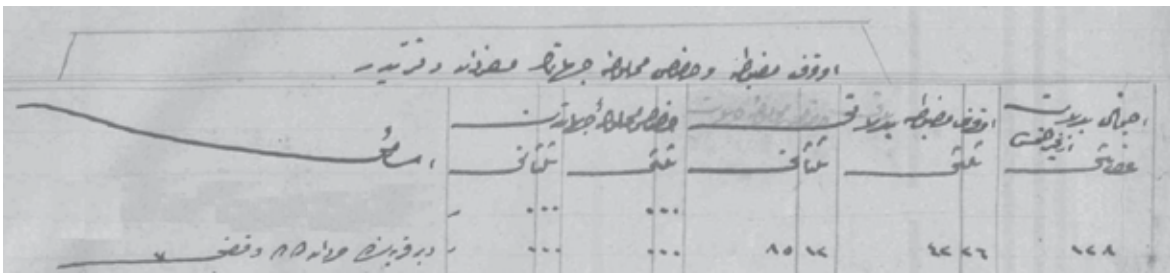
18. VGMA, Def.- 03113.00006

Evkâf-ı mazbuta ve hisse-i mahlûlât-ı cihâtın müfredât defteridir.

İcmâl-i bedelât		Evkâf-ı mazbuta bedelâtı				Hisse-i mahlûlât-ı cihâtdan				Esâmi
Para	Kuruş	Para	Sülüsânı	Para	Sülüsânı	Para	Südüsü	Para	Sülüsânı	
	128	26	42	12	85		00		00	Deper Karyesi'nde Merdan Dede Vakfı.

R. 01 Mart 1292

M. 13 03 1876

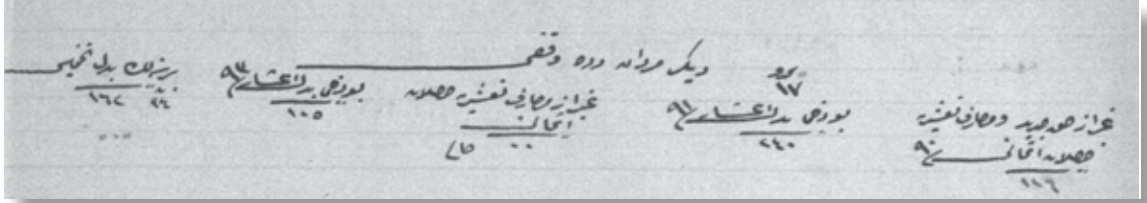
19. VGMA, Def.- 03115.00035

Sıra 17

Diğer Merdan Dede Vakfı

Gayr-ı ez sük-ı cedîd masârif-ı ta'şir-i hasılât-ı ittihâtı sene 90		Bu dahî bedel-i âşâr sene 91		Gayr-ı ez masârif-ı ta'şiriye hasılâtı Fî sene		Bu dahî bedel-i âşâr sene 93		Bir senelik bedel-i tahmisi	
Para	Kuruş	Para	Kuruş	Para	Kuruş	Para	Kuruş	Para	Kuruş
	116		240				105	34	162

M. 13 03 1874

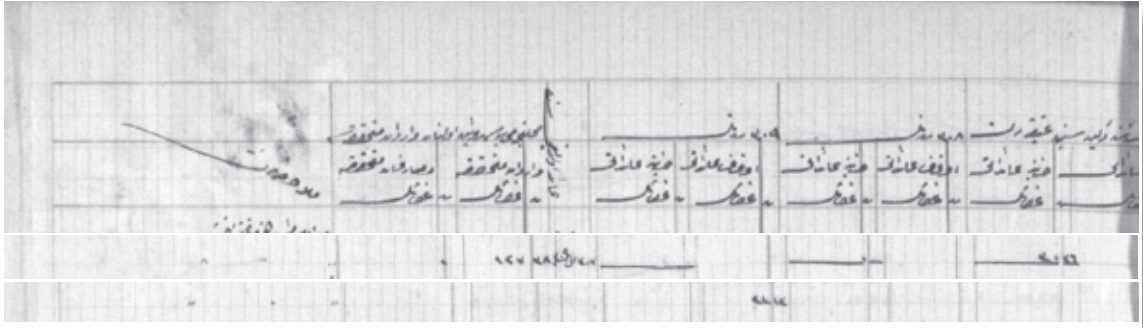
20. VGMA, Def.- 03432.00004

Vâridat Cedveli gurre-i Haziran lâ Ağustos.

Esâmî-i livâ ve kurâsı	Nev'î emvâli	Esâmî-i hayrât ve evkâf	Tahakkuk eden		Tahsîl olunan		Nisîf tevliyet farkı	
			Para	Kuruş	Para	Kuruş	Para	Kuruş
Karahisar-ı sâhib Sancağı	Ma'aş-ı muharrer harc-ı an-berat	Merdan Dede Vakfı'ndan	36	30	36	30		
Karahisar-ı sâhib Sancağı	Sayde'n-nizâm-ı sipâhî hazineden zabt olunan.	Merdan Dede Vakfı'ndan	12	86	23	21	29	64

[307] senesine değin senesi gâyetinden		309 senesi		A'id olduğu sene	Mahallince muhasebesi rü'yet olunan vâridat tahakkukatı		Mülâhazat
Hazine â'idâtı		Evkâf â'idâtı			Vâridat tahakkukatı		
Para	Kuruş	Para	Kuruş		Para	Kuruş	
36	30			307 ilâ 309	38	127	Haziran sene minhu mâhında tahakkuk etmiştir.
		13	21				Ağustos sene minhu mâhında tahakkuk etmiştir.

M. 13 03 1891

21. VGMA, Def.- 03491.00003

Sıra 7

Livâ-yı mezkûre tâbi' Deper Karyesi'nde Merdan Dede Vakfı. Bekâyâ sene 92.

Me'mûr-ı Torun-zâde Ali Efendi

İcmâli		Yekûn-ı Hinta 12	Yekûn-ı Sevsen 10	Bağ öşrü
Para	Kuruş	Kuruş	Para Kuruş	
2	15	10	2 5	
		Yekûn	Yekûn	
		120	55	

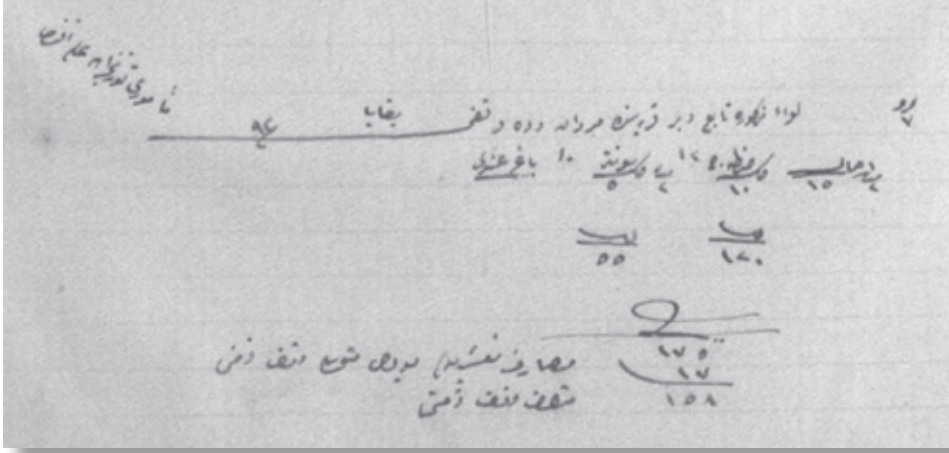
Cem'an yekûn

175

17 masârif-ı ta'sîriyesi bu dahî şukkası ve şukka zimmeti.

158 şukka ve şukka zimmeti.

M. 13 03 1876

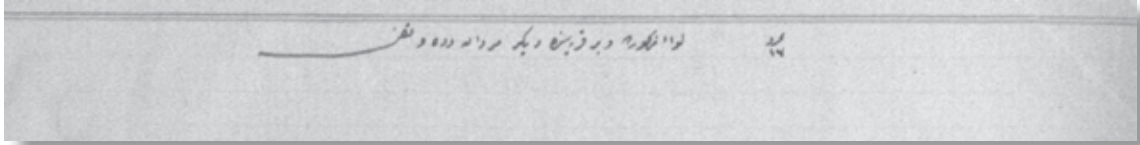

22. VGMA, Def.- 03491.00005

Sıra 17

Livâ-yı mezkûrda Deper Karyesi'nde diğêr Merdan Dede Vakfı. [Sene 92]

M. 13 03 1876

23. VGMA, Ev. Def.- 17745, v. 1b

Makâm-ı Vâlâ-yı Nezâret-i Celîle-i Evkâf-ı Hümâyûn'a

Karahisar-ı sâhib sancağında kâin tekâyâ ve zevâyâ ve hayrât-ı sâirenin yetmiş sekiz [1278/1862] senesi a'sârın bedellerinin zeylî mazbatalı bir kıt'a müzâyede defteridir ki ber-vech-i âti zikr ve beyân olunur.

Vakf-ı zâviye-i Merdân Dede der-karye-i Deper. Ömer Efendi'de

Bedel-i a'sâr:

290

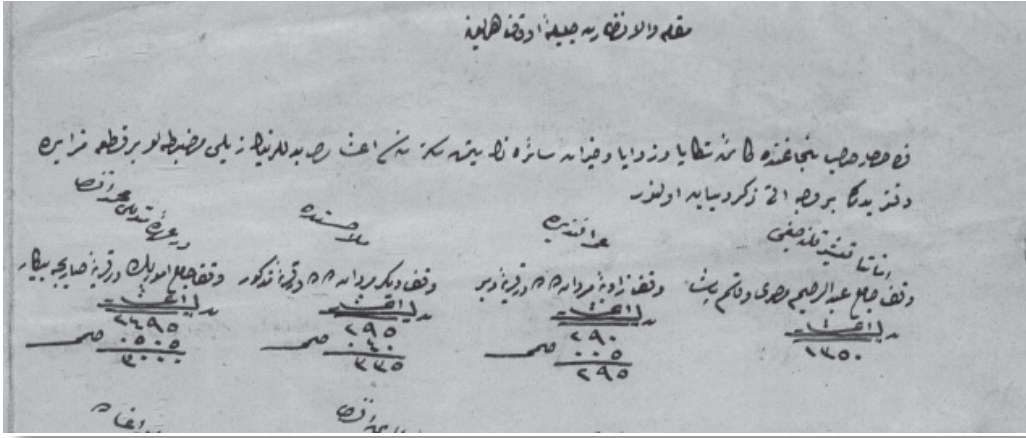
Zammı 5= 295

Vakf-ı diğêr Merdân Dede der-karye-i mezkûr [Deper]. Molla Hasan'da.

Bedel-i a'sâr:

295

Zammı 40 = 335

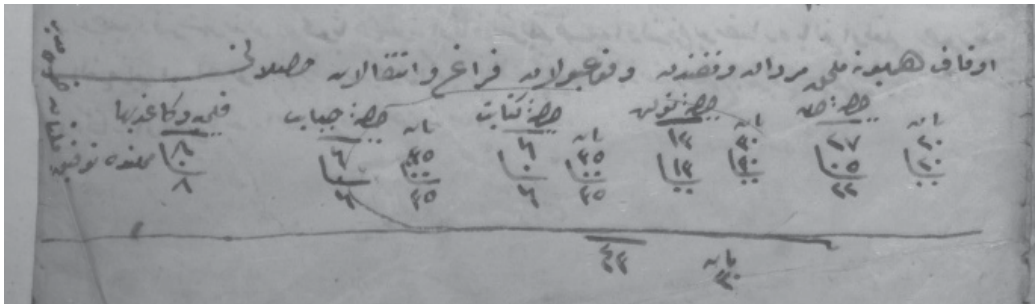
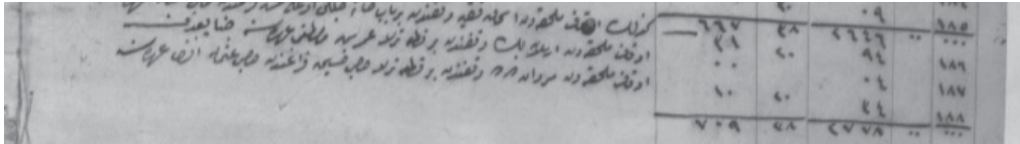
24. VGMA, Ev. Def.- 20059, v. 2b-3a

Evkâf-ı mühlakâdan Merdân Dede vakfından bir kıt'a tarla Hacı Hüseyin ferâğından Hacı Osman Efendi uhdesine.

Evkâf-ı Hümâyûn'a mühlak Merdân [Dede] vakfından vuku bulan ferâğ ve intikâlât hasılâtı.

Hisse-i Hazine: Guruş: 27-5=22 Para: 20-20=0	Hisse-i Tevliyet: Guruş: 13-13=0 Para: 30-30=0	Hisse-i Kitâbet: Guruş: 6-0=6 Para: 35-0=35	Hisse-i Cibâyet: Guruş: 6-0=6 Para: 35-0=35	Kalemiye ve Kağıt baha: Guruş: 8-0=8 Mahallinden tevkîf kılınan ...?
Yekün= guruş: 43, para: 30				

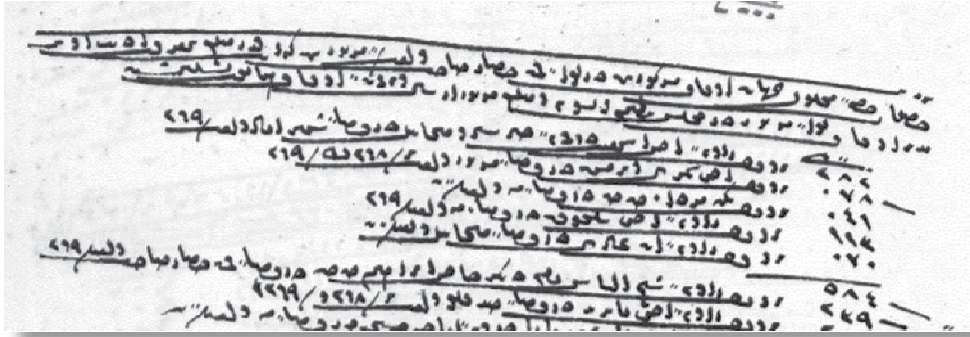
[Tarihsiz]

25. VGMA, Ev. Def.- 15365, s. 75

Berâ-yı hâsîlât-ı hisse-i mahlûl cihât-ı evkâf-ı mezkûrîn der-livâ-i Karahisar-ı sâhib vakf-ı mezbûrîn ki in kadar meblağ be-mârifet-i Edib Efendi müdür-i evkâf-ı livâ-i mezbûr der-meclis tanzîm ve tesviye ve meblağ-ı mezbûr irsâl ve be-Hazîne-i Evkâf-ı Hümâyûn teslim şud.

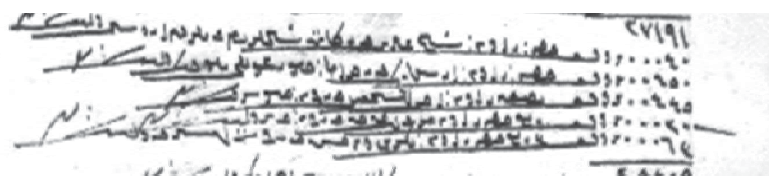
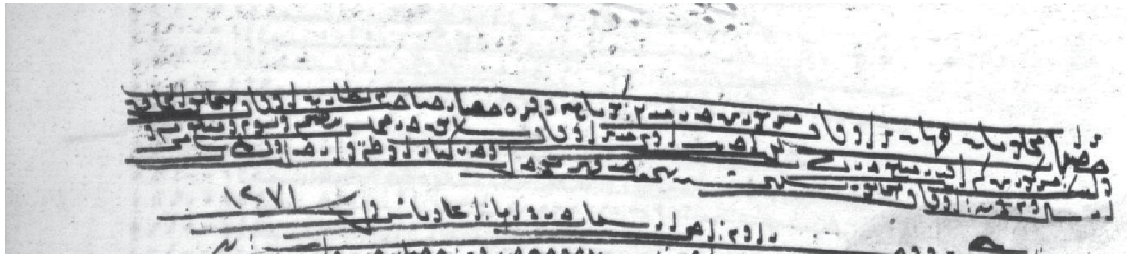
Kuruş	
41	An vakf-ı tekke-i Merdân Dede der-kazâ-i m. [mezkûr/Karahisar-ı sâhib] an sene-i minhu 1268, 1852 ilâ sene-i minhu 1269, 1853

26. VGMA, Ev. Def.- 15365, s. 49

Berâ-yı hâsîlât-ı mahlûlât-ı cihât an evkâf-ı mezbûrîn der-medine-i Kütahya ve Karahisar-ı sâhib Nezâret-i Evkâf-ı Hümâyûn ilhâk vakf-ı mezkûrîn ki in kadar meblağ be-marifet-i Edib Efendi müdür-i evkâf-ı sâbık der-meclis tanzîm ve tesviye ve meblağ-ı mezbûr irsâl ve be-Hazine-i Evkâf-ı Hümâyûn teslim şude ber-müceb-i defter-i müfredât ve der-kenâr oda-i vâridât ... şude.

Nakli Yekûn	
30	An vakf-ı rub hisse zâviye-i Merdân Dede der-karye-i Deper min sene-i minhu 1271, 1855

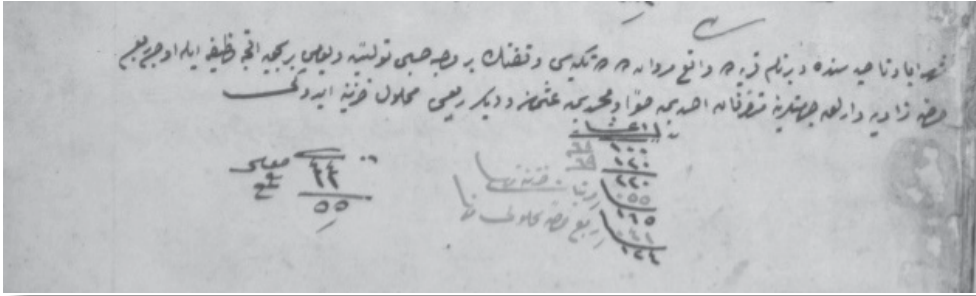

27. VGMA, Ev. Def.- 14849, v. 2a

Şehrâbâd nahiyesinde Deper nâm karyede vaki Merdân Dede Tekkesi vakfının ber-vech-i hîn-i tevliyet ve yevmî bir buçuk akçe vazife ile üç rub' hisse zâviyedârlık cihetlerine mutasarrıfân Ahmed b. Hızır ve Mehmed b. Osman ve diğer rub'ı mahlûl-i hazîne idüğü.

Bedel-i a'sâr:	
Guruş	Para
100	68
+120= 220	69
-55 mürettebât-ı hazîne minhâ = 165	Maaşı: 44+11 cemm=55
-41 rub hisse mahlûlu minhâ =124	

[Tarihsiz]

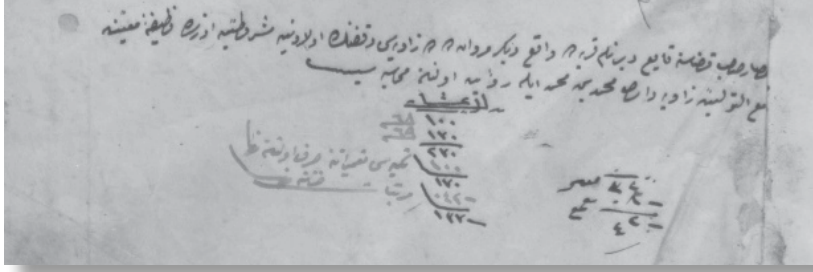

28. VGMA, Ev. Def.- 14849, v. 2a

Karahisar-ı sâhib kazasına tabi Deper nâm karyede vâki diğer Merdân Dede Zâviyesi vakfının evlâdiyete meşrûtiyeti üzere vazife-i mu'ayyene ile ma'a't-tevliyet zâviyedârı Mehmed b. Mehmed ile ru'yet olunan muhâsebesi.

Bedel-i a'sâr:	
Guruş	Para
100	68
+170= 270	69
-100 tekkesi ta' miratına sarf olunan minhâ = 170	Maaşı: 34 +8 cemm= 42
-42 mürettebât-ı hazîne minhâ =137	

[Tarihsiz]

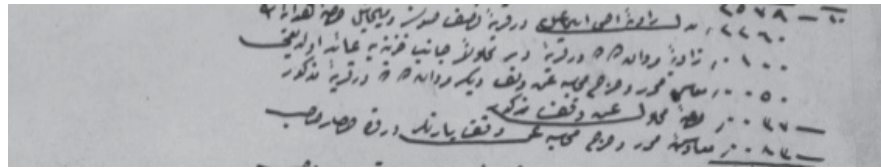
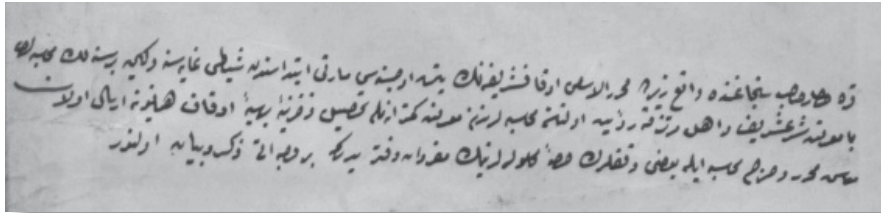
29. VGMA, Ev. Def. 14849, v. 16b

Karahisar-ı sâhib sancağında vâki zîrde muharreru'l-esâmî evkâf-ı şerîfenin yetmiş üç senesi [1273/1857] Martı ibtidâsından Şubatı gâyesine değın bir senelik muhâsabeleri bâ-ma'rifet-i şer'-i şerîf ve ehl-i murtezika ru'yet olunan muhâsabelerinden ma'rifet-i kemterânemle tahsîl ve hazîne-i behiyye-i Evkâf-ı Hümâyûna irsâl olan maaş-ı muharrer ve harc-ı muhâsebe ile bazı vakıfların hisse-i mahlûlelerinin müfredât defteridir ki ber-vech-i âti zıkr ve beyân olunur.

Zâviye-i Merdân Dede der-karye-i Deper, mahlûlen cânib-i hazîneye ait olduğu. Guruş: 100.

Maaş-ı muharrer ve harc-ı muhâsebe atık vakf-ı diğer Merdân Dede der-karye-i mezkûr [Karahisar-ı sâhib]. Guruş 50.

Hisse-i mahlûl atık vakf-ı mezkûr [Merdân Dede]. Guruş 37.

30. VGMA, Ev. Def.- 14849, v. 26b

Zâviye-i Merdân Dede der-karye-i Deper tâbi-i Karahisar-ı sahib, mutasarrıfı Mehmed Efendi sülüs mahlûl-i hazîne idüğü.

Bedel-i a'sâr:

Guruş: 100

Âid hazîne

Zâviye-i diğer Merdân Dede der-karye-i Deper tâbi-i Karahisar-ı sâhib nısf-ı mutasarrıfı Mehmed, diğer nısfıtan nısf-ı mutasarrıfı Ahmed, rub'ı mahlûl-i hazîne idüğü.

Bedel-i a'şâr:

Guruş: 200

-50 mürettebât-ı hazîne

=150

-37 rub'ı mahlûlü minhâ

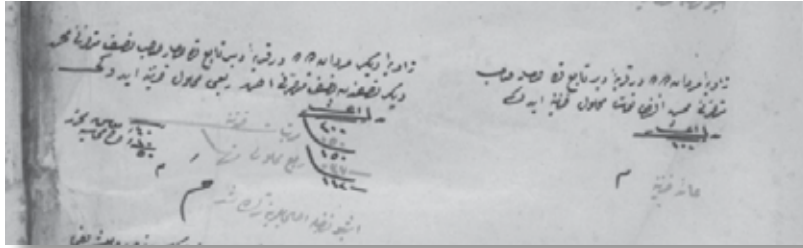
=113

Maaş-ı muharrer: 40

Harc-ı muhâsebe: 10=50

İşbu fazla ashablarına terk şud.

[Tarihsiz]

31. VGMA, EV, Def.- 14849, v. 50b

Karahisar'a tâbi Deper karyesinde diğ er Merdân Dede vakfı mutasarrıfları Molla Hasan ve Ömer ve Şerife ve Fatıma ile ru'yet olan muhâsebesi. Sene [12]75, 1859

Bedel-i a'şâr:

455

-113 Mürettebât-ı hazîne

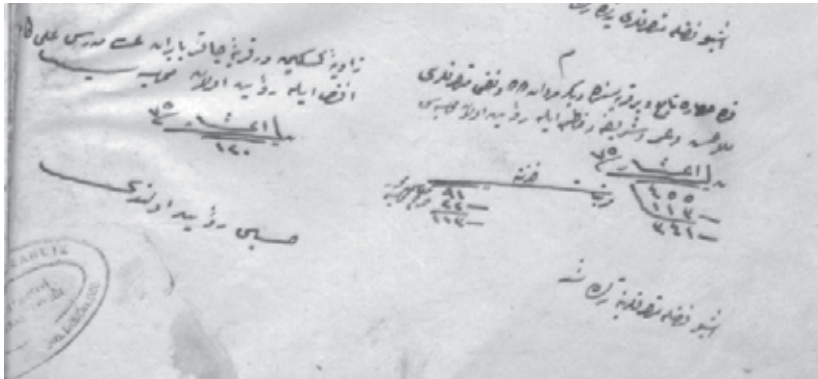
= 341

Maaş-ı muharrer: 91

Harc-ı muhâsebe: 22

=113

İş bu fazla mutasarrıflarına terk şud.

32. VGMA, Ev. Def.- 14849, v. 51b

Vakf-ı Merdân Dede der-karye-i Deper, nısfına mutasarrıf ve rub'una mutasarrıf Ahmed ve diğere rub'u mahlûl-i hazîne idüğü. Sene [12]75, 1859

Bedel-i a'sâr:

400

-100 rub' mahlûlü minhâ

=300

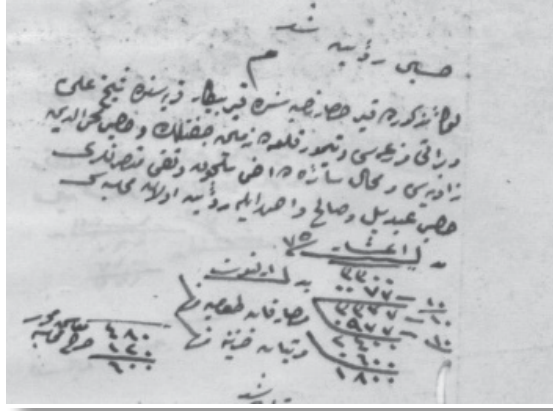
-75 mürettebât-ı hazîne

=225

Maaş-ı muharrer: 60

Harc-ı muhâsebe: 15= 75

İş bu fazla der-yed mutasarrıfâna terk şud.

33. VGMA, Ev. Def.- 14849, v. 56b

Hîn-i ru'yet şud.

Livâ-i mezkûra [Karahisar-ı sâhib] tâbi Deper nâm karyede vâki Merdân Dede Zâviyesi vakfının rub'u mahlûl olub üç rub' hisse mutasarrıfları Mehmed ve Ahmed ile ru'yet olan muhâsebesi. Sene [12]74, 1858

Bedel-i a'sâr:

400

-100 mürettebât-ı hazîne

=300

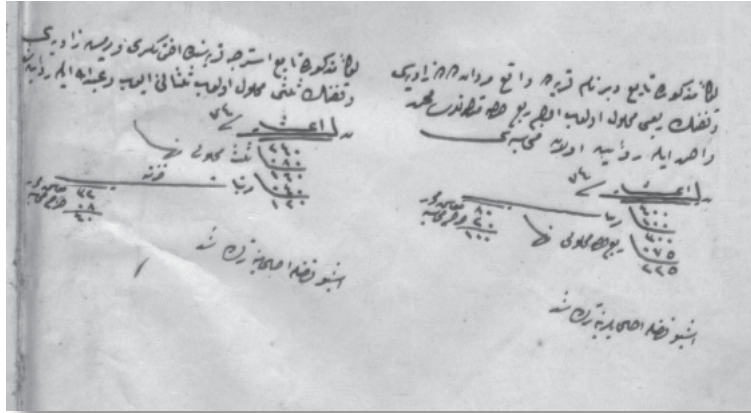
-70 rub' hisse mahlûlü minhâ

= 225

Maaş-ı muharrer: 80

Harc-ı muhâsebe: 20= 100

İş bu fazla ashablarına terk şud.

34. VGMA, Ev. Def.- 14849, v. 57a

Livâ-i mezkûra [Karahisar-ı sâhib] tâbi Deper nâm karyede vâki Merdân Dede Zâviyesi'nin ma'a't-tevliye zâviyedârlık cihetlerine mutasarrıf Hâfız Hasan ve Ömer ve Şerîfe ve Fâtıma ile ru'yet olan muhâsebesi. Sene [12]74, 1858

Bedel-i a'sâr:

320

-120 masarîfât-ı vâkı'aları minhâ

= 200

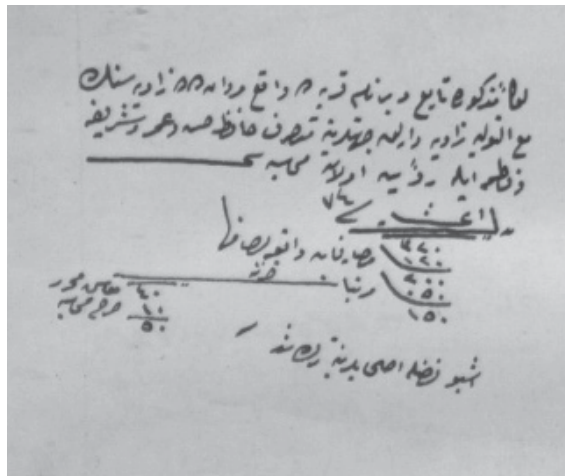
-50 mürettebât-ı hazîne

=150

Maaş-ı muharrer: 40

Harc-ı muhâsebe: 10= 50

İşbu fazla ashablarına terk şud.

35. VGMA, Ev. Def.- 14849, v. 63b

Vakf-ı zâviye-i Merdân Dede der-Karye-i Deper, bâ-berât mutasarrıf Molla Hasan ve Fatıma ve sâirler ile ru'yet olunan muhâbesidir. Sene [12]77, 1861

Bedel-i a'shâr :

290

-72 mürettebât-ı hazîne

= 217

Maaş-ı muharrer: 58

Harc-ı muhâsebe: 14= 72

İşbu fazla ashablarına terk şud.

Vakf-ı zâviye-i diğêr Merdân Dede der-karye-i Deper, nusfı mutasarrıf Mehmed ve rub'ı mutasarrıf Ahmed ve rub'ı mahlûl-i hazîne. Sene [12]77, 1861

Bedel-i a'shâr:

290

-72 mürettebât-ı hazîne

= 217

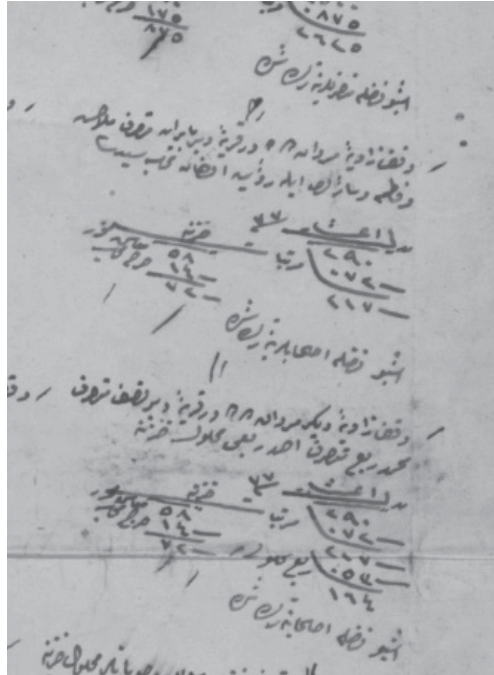
-53 rub' mahlûl-i hazîne

=164

Maaş-ı muharrer: 58

Harc-ı muhâsebe: 14= 72

İşbu fazla ashabına terk şud.

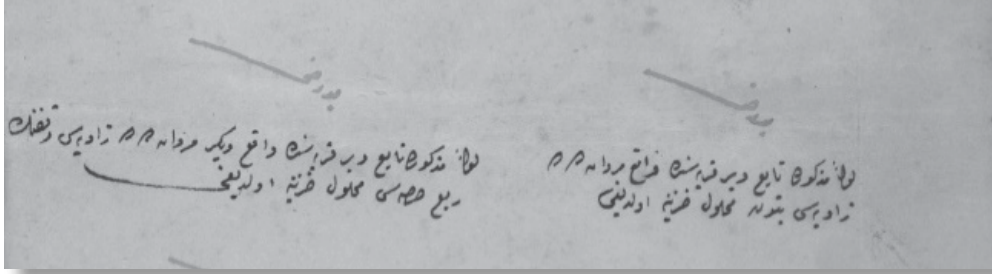

36. VGMA, Ev. Def.- 16500, v. 1b

Livâ-i mezkûra [Karahisar-ı sâhib] tâbi Deper karyesinde vâki Merdân Dede Zâviyesi bütün Mahlûl-i hazîne olduğu.

Livâ-i mezkûra [Karahisar-ı sâhib] tâbi Deper karyesinde vâki diğer Merdân Dede Zâviyesi vakfının rub' hissesi mahlûl-i hazîne olduğu.

[Tarihsiz]

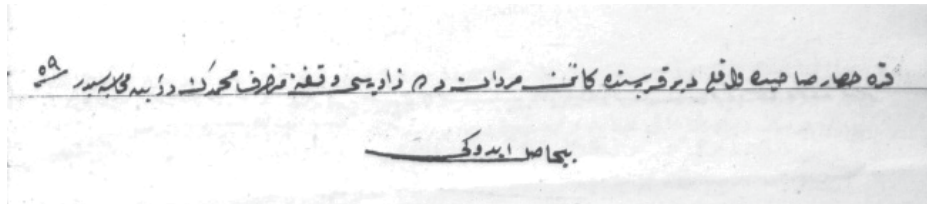
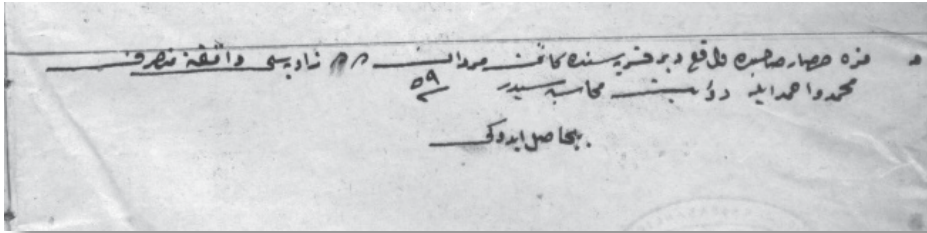
37. VGMA, Ev. Def.- 12142, v. 1b, 2b

Karahisar-ı sâhib'te vâki Deper karyesinde kâin Merdân Dede Zâviyesi vakfına mutasarrıf Mehmed ve Ahmed ile ru'yet-i muhâsebesidir. Sene [12]59, 1843

Bî-hâsıl idüğü.

Karahisar-ı sâhib'te vâki Deper karyesinde kâin Merdân Dede Zâviyesi vakfına mutasarrıf Mehmed'in ru'yet-i muhâsebesidir. Sene [12]59, 1843

Bî-hâsıl idüğü

38. VGMA, Ev. Def.- 15658, v. 9a

Deper karyesinde Merdân Dede Zâviyesi'nin rub' hissesi mahlûl-i hazîne olub ve diğêr hisse-lerine mutasarrıf Mehmed ve Ahmed ile ru'yet olan muhâsebesi. Sene [12]71, 1855

Bedel-i a'şâr:

110

-27 harc-ı muhâsebe minhâ

=83

-20 hazîne mahlûlü minhâ

= 63

Maaş: 22

Muhâsebe: 5

=27

Deper karyesinde diğêr Merdân Dede Zâviyesi'nin mutasarrıfı Mehmed Efendi ile ru'yet olu-
nan muhâsebesi sene [12]71, 1855

Bedel a'şâr:

230

-57 harc-ı muhâsebe minhâ

= 172

Maaş: 46

Muhâsebe: 11

=57

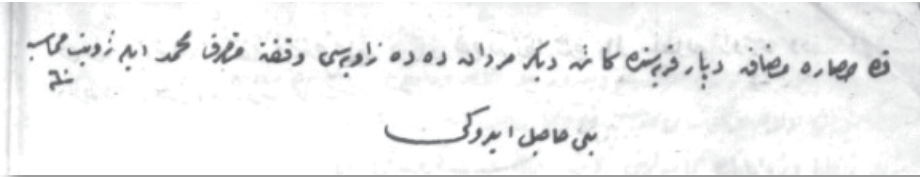
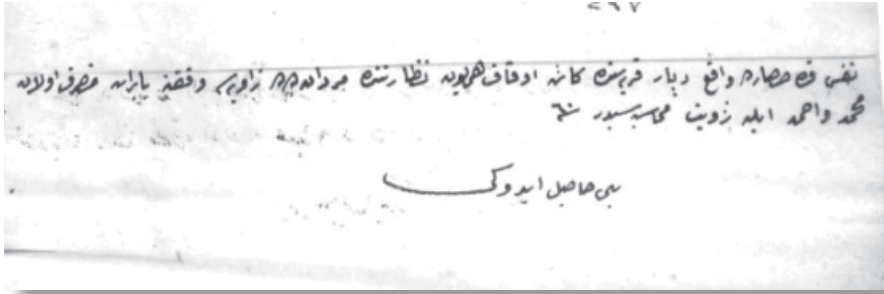
39. VGMA, Ev. Def.- 12348, v. 1b, 2b

Nefs-i Karahisar'da vâki Depâr [Deper] karyesinde kâin Evkâf-ı Hümâyûn Nezâreti'nde Merdân Dede Zâviyesi vakfına bâ-berât mutasarrıf olan Mehmed ve Ahmed ile ru'yet-i muhâbesidir. Sene [12]60, 1844

Bî-hâsıl idüğü

Karahisar'a muzâfe Depâr [Deper] karyesinde kâin diğêr Merdân Dede Zâviyesi vakfına mutasarrıf Mehmed ile ru'yet-i muhâbesidir. Sene [12]60, 1844

Bî-hâsıl idüğü.

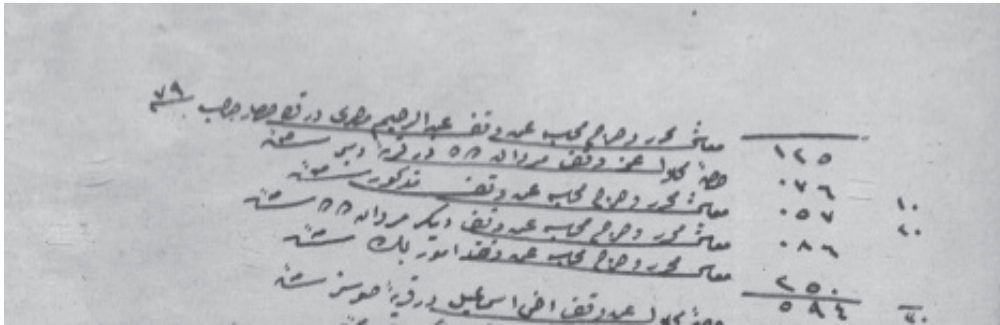

40. VGMA, Ev. Def.- 18255, v. 1b

Hisse-i mahlûl an-vakf-ı Merdân Dede der-karye-i Deper sene minhu 1279, 1863. 76 [guruş]

Maaş-ı muharrer ve harc-ı muhâsebe an-vakf-ı mezkûr [Merdân Dede] sene minhu [12]79, 1863. 57 [guruş]

Maaş-ı muharrer ve harc-ı muhâsebe an-vakf-ı diğêr Merdân Dede sene minhu [12]79, 1863. 76 [guruş]

D. Fotoğraflar

Afyonkarahisar-Merkez-Ataköy Mahallesi-Merdan Dede Ziyareti

Afyonkarahisar-Merkez-Ataköy Mahallesi-Merdan Dede Ziyareti

Afyonkarahisar-Merkez-Ataköy Mahallesi (Deper Köyü)